

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200822

UNIVERSAL
LIBRARY

ತಳಿರು

ತಳ್ಳಿರು

ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಘ

ಮಹಾರಾಜರವರ ಕಾಲೇಜು, ಮೈಸೂರು

೧೯೩೦

ಜಿ. ಟಿ. ಎ. ಮುದ್ರಣಾಲಯ
ಮೈಸೂರು

All rights reserved

ಮುನ್ನುಡಿ

ಈಗ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ, ನಮ್ಮ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ. ಪುಟ್ಟನಂಜನ್ನವರು ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಹೊಸ ಕವನಗಳನ್ನು ಓದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ, ಎಂ.ಎ., ಬಿ.ಎಲ್., ಅವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಸಭಿಸೇರಿಸಿದ್ದರು. ಆ ದಿನ ಓದಿದ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದವರ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದದ್ದರಿಂದ ಈ ಕವನಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರೇರಣೆಯುಂಟಾಯಿತು. 'ಹಾಗೆ ಸೇರಿಸುವಾಗ ಹೊಸದಾಗಿ ಬರೆದವರ ಕವನಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಹಿಂದೆ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದವರ ಕೆಲವು ಕವನಗಳನ್ನೂ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ಬಂದಿತು. ಅದರಂತೆ, ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಂಘದ ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಈಗಿನ ಸದಸ್ಯರ ಕವನಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದೆ. ಈ ಸಮೂಹವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಸಂಘವು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ 'ಕಿರಿಯ ಕಾಣಿಕೆ'ಗೆ ದೊರೆತ ಅದರ ದಿಂದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿತರಾಗಿ ಈಗ 'ತಳಿರು' ಎಂಬ ಈ ಕವನಗಳ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ಗ್ರಂಥವೂ ಅವರ ಅದೇ ರೀತಿಯ ಆದರಕ್ಕೆ ಪಾತ್ರವಾಗುವುದೆಂದು ನಂಬುತ್ತೇವೆ.

ನಮ್ಮ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಕಾವ್ಯರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹವೂ ಉದ್ಯಮವೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ಈ ತರುಣಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಪರಿಚಿತರಾದವರು. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾದವರು ; ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರು ಹೊಸವರು, ಈಗೀಗ ಪದ್ಯರಚನೆಗೆ ಆರಂಭಿಸಿರುವವರು. ಆದಕಾರಣ, ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವ ಕವನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಬಾರ

ದಿರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ, ಕವನಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ
ಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನಕೊಡಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕ
ವನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಸೇರಿರುವ 'ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ'
ಎಂಬುದು ಷರ್ಟ್ ಕವಿಯ 'Death the Leveller' ಎಂಬ ಕವನದ
ಅನುವಾದವಾಗಿದೆ. ಮಿಕ್ಕುವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದುವು.

ಈ ಪುಸ್ತಕದೊಳಗಿನ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ, 'ಹೇಮಾವತಿ-ಹೇಮಗಿರಿ'
ಎಂಬುದು "ಪ್ರಬುದ್ಧಕರ್ಣಾಟಕ"ದಲ್ಲಿಯೂ, 'ಜೀವನದ ತಿರುಳು',
'ದೀನಗಿಂತ ದೇವ ಬಡವ', 'ನಂಜುಂಡ', 'ನನ್ನ ವಾಣಿಗೆ' ಎಂಬುವು
"ಜಯಕರ್ಣಾಟಕ" ದಲ್ಲಿಯೂ, 'ತಾರೆಗಳು' ಎಂಬುದು "ಪ್ರೇಮ"
ದಲ್ಲಿಯೂ, 'ಸೆರೆ' ಎಂಬುದು "ಅರ್ಥಸಾಧಕಪತ್ರಿಕೆ" ಯಲ್ಲಿಯೂ,
'ಬಿಳಿಮುಗಿಲು', 'ಬೀದಿಯೊಳಗಲೆಯುತಿಹವಾರಿವಳು', 'ಹೀಗಾ
ಯಿತು' ಎಂಬುವು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ "ಯೂನಿಯನ್"
ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ, 'ಮುಂಗಾರು' ಎಂಬುದು "ಕಾನಡ ಧುರೀಣ"
"ಪ್ರಬುದ್ಧಕರ್ಣಾಟಕ" ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೊದಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದುವು. ಈ
ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಪಾದಕರುಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಅಂದನಾಗಿ ಅತ್ಯಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುಮಾಡಿ
ಕೊಟ್ಟದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಜಿ. ಟಿ. ಎ. ಮುದ್ರಣಾಲಯದ ಶ್ರೀಮಾನ್
ಕೆ. ರಾಮನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರಿಗೆ ತುಂಬ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಮಹಾರಾಜರವರ ಕಾಲೇಜು,
ಮೈಸೂರು,
ಶುಕ್ಲ ಸಂ॥ ಫಾಲ್ಗುಣ ಶು॥ ೨.

ಟಿ. ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ,
ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ,
ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಘ.

ವಿಷಯಸೂಚಿಕೆ

	ಕವನ	ಪುಟ
೧.	ಬೈಗು	೧
೨.	ತಾರೆಗಳು	೩
೩.	ಚಿಟ್ಟೆ	೫
೪.	ಬಿಳಿಮುಗಿಲು	೮
೫.	ಕಳೆದ ಕಿರಿಯತನ	೧೦
೬.	ಬೀದಿಯೊಳಗಲೆಯುತಿಹಳಾರಿವಳು	೧೨
೭.	ಭಿಕ್ಷು ಕರು	೧೪
೮.	ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ	೧೬
೯.	ಜೀವನದ ತಿರುಳು	೧೮
೧೦.	ನೆರೆ	೨೦
೧೧.	ಝರಿ	೨೫
೧೨.	ನಾಗ ಬರುತ್ತಿದೆ	೨೬
೧೩.	ಹಣ್ಣೆಲೆಗೆ	೨೯
೧೪.	ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲ	೩೦
೧೫.	ಹಂಪೆಯ ಭೀಮ	೩೧
೧೬.	ಅಂಜಿಯವನು	೩೩
೧೭.	ಮುಂಗಾರು	೩೫
೧೮.	ಹೇಮಾವತಿ-ಹೇಮಗಿರಿ	೩೮

ಕವನ

ಪುಟ

೧೯.	ಹೇಮಾವತಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ	..	೪೨
೨೦.	ದಂತದ ಬಾಚಣಿ	..	೪೬
೨೧.	ಹೀಗಾಯಿತು	..	೫೨
೨೨.	ನನ್ನ ವಾಣಿಗೆ	..	೫೪
೨೩.	ವಚನಬ್ರಹ್ಮ	..	೫೬
೨೪.	ಗೊಲ್ಲನ ಬಾಳು	..	೫೮
೨೫.	ಲಲಿತಾದ್ರಿ	..	೬೦
೨೬.	ರಂಗವಲ್ಲಿ	..	೬೫
೨೭.	ದೀನಗಿಂತ ದೇವ ಬಡವ	..	೭೧
೨೮.	ಪ್ರಶ್ನೆ	..	೭೩
೨೯.	ನಂಜುಂಡ	..	೭೪

—

ತ ಳಿ ರು

ಬೈಗು

ನೋಡದೋ ನೋಡಲ್ಲಿ,
ಭೂಮಿಆಕಾಶಗಳು
ಕೂಡುವೆಡೆಯಲ್ಲಿ,
ಬೈಗಿನಾ ಚಿಲುಮೆಯದು
ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿಹುದಲ್ಲಿ.

ಎಳಗೆಂಪು ಹೊಳೆಯೊಂದು
ಉಕ್ಕುತ್ತಿಹುದಲ್ಲಿ,
ಉಕ್ಕಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹರಿದು
ಹರಡುತ್ತಿಹುದಲ್ಲಿ.

ಗಗನದೊಳು ಬಳಸಿಹುದು
ನಸುಗೆಂಪು ಬೆಳಸು,
ಎಲ್ಲಿಎಲ್ಲೆಗೆ ಜಿಲ್ಲೆ
ಜೆದರುತಿಹುದಲ್ಲಿ.

ಚಿಲುಮೆಯದು ಕಡುಗೆಂಪು,
ಸುತ್ತ ಎಳಗೆಂಪು,
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೆಯೊಳ್ಳಿಲ್ಲ
ನಸುಗೆಂಪು—ಅಲ್ಲಿ.

ನೋಡದೋ ನೋಡಲ್ಲಿ,
ಭೂಮಿಆಕಾಶಗಳು
ಕೂಡುವೆಡೆಯಲ್ಲಿ,
ಚಿಲುಪಿನಾ ಚಿಲುಮೆಯದು
ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿಹುದಲ್ಲಿ.

ಬಿ. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ.

ತಾರೆಗಳು

ಗಗನದ ಚುಕ್ಕಿಗಳು,—ಅಮ್ಮಾ, ಅವು
ಇರುಳಡವಿಯ ಪೊನ್ನಕ್ಕಿಗಳೆ ?
ಮಿಣುಮಿಣುಕುತಲಿಹುದೇನವು ? ಅವುಗಳು
ಬಡಿಯುವ ರನ್ನದ ರೆಕ್ಕೆಗಳೆ ?
ಪಳುಕಿನ ಕಣ್ಣುಗಳೆ ?
ಮುತ್ತಿನ ಮೊಟ್ಟೆಗಳೆ ?

ಮೂರ್ತಿ, ಅವುಗಳ ಕತೆಯನು ಕೇಳು :
ತಾರೆಗಳಾಯುವು ಮಕ್ಕಳ ಬಾಳು !
ಎಳಮಕ್ಕಳ ಸತ್ಪಾರ್ಯಗಳು,
ಮುಗುಳ್ಳಗೆಗಳು, ಔದಾರ್ಯಗಳು,
ಬುವಿಯಿಂದೊಡನೆಯೆ ಚಿಮ್ಮುತ, ಹಾರುತ,
ನೆಟ್ಟನೆ ಸಗ್ಗಕೆ ಹೋಗುವುವು ;
ದೇವರ ಪಾದವ ಮುಟ್ಟಿದ ಕೂಡಲೆ
ಬಾನೊಳು ತಾರೆಗಳಾಗುವುವು !

ನೀನೊಂದೆಳನಗೆ ಬೀರಿದರಿಲ್ಲಿ
ಅದು ತಾರೆಯವೊಲು ಹೊಳೆವುದು ಅಲ್ಲಿ !
ನೀನೊಂದೊಳ್ಳುಡಿ ನುಡಿದರೆ ಇಲ್ಲಿ
ಹುಟ್ಟುವುದೊಂದುಡು ಬಾಂದಳದಲ್ಲಿ !
ಗೆಳೆಯರೊಡನೆ ನೀ ನಲಿವಾಗಿಲ್ಲಿ
ಮೂಡುತಲಿರುವುವು ತಾರೆಗಳಲ್ಲಿ !

ನೀನೊಂದಳುವನು ಅತ್ತರೆ ಇಲ್ಲಿ
ಮಡಿಯುವುದೊಂದುಡು ಕೂಡಲೆ ಅಲ್ಲಿ !
ಹೆತ್ತಿರುವಮ್ಮನ ಬೈದರೆ ಇಲ್ಲಿ
ಸಾಯುವ ತಾರಕೆಗಳು ಮೇಲಲ್ಲಿ !
ಗೆಳೆಯರೊಡನೆ ನೀ ಕಲಹವನಾಡೆ
ಪಟಪಟ ಸಿಡಿವುವು ಉಡುಗಳು ಕೂಡೆ !

ಅವುಗಳ ಪುಟ್ಟಪ ಬೊಮ್ಮನು ನೀನೆ !
ಅವುಗಳ ರಕ್ಷಿಪ ವಿಷ್ಣುವು ನೀನೆ !
ಅವುಗಳ ಕೊಲ್ಲುವ ರುದ್ರನು ನೀನೆ !
ಅವುಗಳ ಅಳಿವುಳಿವೆಲ್ಲವು ನೀನೆ !

ಗಗನದ ಚುಕ್ಕೆಗಳು,—ಕಂದಾ, ಅವು
ಭೂಮಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಕೀರ್ತಿಗಳು !
ಮಕ್ಕಳು ನಲಿದರೆ ಮಿಣುಕುವವುಗಳು !
ಮಕ್ಕಳ ಬಾಳ್ವೆಯ ಮೂರ್ತಿಗಳು !

ಕೆ. ಎ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ.

ಚಿಟ್ಟೆ

ತೋಟದಲಿದ್ದುವು ಬಗೆಬಗೆ ಹೂಗಳು
ತೋಟದ ಚೆಲುವಿನ ಕಣಿಯಾಗಿ ;
ಅಟದ ಬೀಡನು ಒದವಿಸಿ ಚಿಟ್ಟಿಗೆ
ನೋಟಕೆ ಮೆರೆಯುತ ಚೆಲುವಾಗಿ.
ಹೂಗೊಯ್ಯಲು ನಾ ತೊಡಗಿರಲು
ಅಗೈದಿದುವು ಚಿಟ್ಟಿಗಳು.
ಅಲ್ಲಿಹ ಸುಮಗಳ ಮೇಲಡರುತ್ತ
ಉಲ್ಲಸದಿಂದಲಿ ಹಾರಾಡುತ್ತ
ಹಾರುತ ಹಾರುತ ತೋಟದಲಿಲ್ಲ
ಹೀರುತ ಮಧುವನು ಹೂಗಳಲಿಲ್ಲ
ಮೆರೆದುವು, ನಲಿದುವು,
ತೊರೆಯುತ ಸುಮಗಳ
ಚಿಮ್ಮುತ ಹಾರಿದುವಲ್ಲಲ್ಲಿ,
ಹೊಮ್ಮುವ ಹೊಂಬಿಸಿಲೆಡೆಯಲ್ಲಿ.

ಹೂಗೊಯ್ಯುವುದನು ನಾ ಬಿಟ್ಟೆ—
ಬಿಡಿಸಿತು ಅದು ಒಂದೇ ಚಿಟ್ಟೆ !—
ಕಪ್ಪಲಿ ಬೆರೆಯುತ
ಒಪ್ಪಿದ ನೀಲಿ ;
ಇರುಳಲಿ ಹೊಳೆಯುವ ತಾರೆಗಳಂದದಿ
ಬಿಳುಪಿನ ಚುಕ್ಕೆಗಳು ;
ತಾರಾನಿಕರದ ಮಧ್ಯದಿ ಮೆರೆಯುವ
ಚಂದ್ರನ ಚಂದದಲಿ

ತೊಳಗುವ ಹಳದಿಯ ಸೊನ್ನೆಗಳು,

ಹೊನ್ನಿನ ಸೊನ್ನೆಗಳು. —

ಹಾರುತ ಹಾರುತ ಬಂದಿತು ಮುಂದೆ
ಸೆಳೆಯುತಲೆನ್ನಯ ಮನವನ್ನೊಂದೆ.
ಕೆಂಪಿನ ಕುಸುಮವ ಕಂಡದು ಎರಗೆ
ಕುಸುಮವು ಬಾಗಿತು ಭಾರದಿ ತಿರೆಗೆ.

ಒಡನೆಯೆ ಹಾರಿತು ನಿಲ್ಲದೆಯೆ,
ಕುಸುಮದ ಕಪ್ಪವ ಕೊಳ್ಳದೆಯೆ.
ಎನ್ನಯ ನೋಟವು ಅದ ಬಿಗಿದಿರಲು
ಕುಣಿಕುಣಿದಾಡಿತು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು.

— ಏನೆಲೆ ಚಿತ್ರದ ಚಿಟ್ಟೆಯೆ, ನೀನು
ಹಾರುತ ಹಾರುತ ಕುಣಿಕುಣಿದು,
ಕುಣಿಸುವೆ ಎನ್ನಯ ಹೃದಯವನು!
ಹೂವಿನ ಹಸರವೆ ನಿನ್ನಯ ಲೋಕವೆ ?
ಅವುಗಳ ನೇಹವೆ ನಿನಗದು ನಾಕವೆ ?
ಕುಸುಮದ ಜೊತೆಯಲೆ ನಿನ್ನನ್ನು
ಸೃಜಿಸಿದನೇನೋ ವಿಧಿ ತಾನು.
ಹೂವಿಗೆ ಎರಗುತ ರಸವನು ಹೀರಿ,
ಅಲುಗದೆ, ಚಿತ್ರಿಸಿದಂತಿರೆ ತೋರಿ,
ಸುಮಗಳ ಜೊತೆಯಲಿ ಸುಮವಾಗಿ
ಮೆರೆಯುವೆ ಚೆಲುವಿನ ಬೀಡಾಗಿ.
ಕಾಣುವೆ ಹಾರುವ ಸುಮದಂತೆ
ಹಾರಲು ತೊಡಗಲು ನೊದಲಂತೆ.

ನಿನ್ನಯ ಬಾಳೋ ಬಲು ಕಿರಿದು,
ನಿನ್ನಯ ಸೊಗಮಾದರೆ ಹಿರಿದು !
ಹೂವಿನ ಬಾಳನು ಹೊಂದಿರುವೆ,
ನೀನದರಲಿ ಬಲು ತಣಿದಿರುವೆ.

ಎನ್ನೀ ಬಾಳನು ತೆಗೆದುಕೊ ; ನಿನ್ನ
ಕಿರಿಬಾಳನು ಕೊಡು, ಎನಗದು ಚಿನ್ನ !
ಎನ್ನಯ ಮಾತನು ಕೇಳುವೆಯ ?
ಹೊನ್ನಿನ ಬಾಳನು ನೀಗುವೆಯ ?
ಎನೆಲೆ ಚಿಟ್ಟೆ,
ಎನ್ನನು ಬಿಟ್ಟೆ !—
ನಲಿಯುತ ನಲಿಯುತ ತೋಟದಲಿ
ಸುಮನಾದೆಯ ನೀ ಮಾಯದಲಿ ?

ಎಂ. ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ.

ಬಿಳಿಮುಗಿಲು

ನಿಮಿಷಕೆ ನಿಮಿಷಕೆ ಮಾರ್ಪಡುತ
ಮನಬಂದೆಡೆಗಾಗಡಿಯಿಡುತ
ಬಿಳಿಮುಗಿಲಿಗಡೆ ಸಾರುವುದು
ಸ್ವತಂತ್ರವೆಂಬುದರರ್ಥವನು.

ಬಿಳಿಮುಗಿಲಲ್ಲಿದು ಮುಗಿಲಲ್ಲ ;
ಬಾಸಿನ ದೇವಿಯರಿವರೆಲ್ಲ
ನೊರೆಬಿಳುಪಿನ ವಸನವನುಟ್ಟು
ಪರವರು ಪವನನಿಗಿದೆಗೆಟ್ಟು.

ಹರನಾ ಜಟೆಯಲಿ ಸೆರೆಸಿಲುಕಿ
ದೇವನು ಕರುಣಿಸೆ ಸೊಕ್ಕಡಗಿ
ಜಾಹ್ನವಿ ತಾನಿಳಿಗಿಳಿದುದನು
ಪೊಸತೆನೆ ನಟಿಸುತ ನಲಿಯುವಳು.

ನಾಕವ ನಾವಿಹ ಜಗದಿಂದ
ಬೇರ್ಪಡಿಸುತಲೀ ನೆನದಿಂದ
ನಿಂದಿಹ ನೀಲದ ಸೀಮೆಯನು
ಕಾಯುವರಿವರೇ ಪಡಿಯರರು.

ಈಶನ ಲೀಲಾರಂಗವಿಹ
ಭೂಮಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಯ ಗಗನದಲಿ
ಕಟ್ಟಿದ ತೋರಣ ಸಿಂಗರವು
ಪವನನ ಹತಿಯಲಿ ಚಲಿಸುವುವು.

ಕಳೆದ ಕಿರಿಯತನ

ಕಿರಿಯತನವು ಕಳೆದುದನ್ನು
ಮರೆತು ನಡೆವುದೆಷ್ಟು ಹುಚ್ಚು !
ಹರೆಯದೊಡನೆ ನಿಲುವುದೆಂತು
ಕಿರಿಯತನದ ಮುಗ್ಧತೆ ?

ಹಗಲು ಹಣ್ಣು ತಿರುಗುತ್ತಿತ್ತು,
ಹೊಗೆಯ ಬಂಡಿಯೋಡುತ್ತಿತ್ತು.
ಮನದಿ, ಹಿಂದೆ ಬಿಟ್ಟುದರದು
ನೆನಪು ಬೇಯುತ್ತಿದ್ದಿತು.

ಕಳೆದ ಸುಖವ, ತಬ್ಬುವಳಲ,
ಒಳಗೆ ಕುಳಿತು ನೆನೆಯುತ್ತಿಷ್ಟು.—
ಹೆಗಲ ಜಗ್ಗು ತೊದೆದರಾರೊ ;
ಹಗಲ ಕನಸು ಚಿದರಿತು.

ಹಿಂದೆ ನೋಡೆ—ನಗುವ ಕಣ್ಣು
ಕಂದನೊಂದು, ತುಂಟತನದ
ಬೆಳಕ ಹೊಳೆಸಿ ಕಣ್ಣು ನೆಟ್ಟು
ಚೆಲುವನೆಂತು ಮರೆವೆನು !

“ ಬೇಡ ಕಂದ, ಹೊರಗಿನವರ
ಕಾಡಲುಂಟೆ ? ಬೇಡ ಬಿಡೆಲೊ.”
ಎಂದು ತಡೆವ ತಾಯ ನುಡಿಯ
ಕಂದನಂದು ಕೇಳದು.

ಅದರ ತುಂಟತನವ ಕಂಡು
ಮುದವನಾಂತೆನಂದು ನಾನು.—
ಹುಡುಗನೊಡನೆ ಅರ್ಥವುಂಟೆ ?
ನುಡಿಗೆ ಕೊಂಡಿ ಇರುವುದೆ ?

*

*

*

ಎಳೆಯನಂತೆ ಹೆಗಲ ಜಗ್ಗಿ
ಕೆಳೆಯನೊಡನೆ ಸೆಣಸಲಿಲ್ಲ ;
ದಿಟ್ಟತನದಿ ನಗುವ ಕಣ್ಣು
ನೆಟ್ಟು ಜರೆಯಲಿಲ್ಲವು.

ಹರಿಯತನಕೆ ಬೆಳೆದುದನ್ನು
ಮರೆತು ನುಡಿದೆನೊಂದು ನುಡಿಯ.
ಅದರದಕೆ ಕೊಂಡಿಯಿತ್ತು,
ಎದೆಯ ಚುಚ್ಚಿ ಕೊರೆಯಿತು.

‘ ಯುವಕ ’ ನೆನ್ನುವರಿವು, ಅಯ್ಯೋ,
ಅವನ ತೆರದೊಳೆನಗೆ ಇತ್ತೆ ?
ಅದರೇಗ ಅದರ ತಿಳಿವು
ಎದೆಯನೆಂತು ಇರಿವುದು !

ಕಿರಿಯತನವು ಕಳೆದುದನ್ನು
ಮರೆತು ನಡೆವುದೆಷ್ಟು ಹುಚ್ಚು !
ಅದರೆಷ್ಟು ನೋವು : ಬಾಲ್ಯ
ಹೋದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಲು !

ಪಿ. ಟಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್,

ಬೀದಿಯೊಳಗಲೆಯುತಿಹಳಾರಿವಳು

ಬೀದಿಯೊಳಗಲೆಯುತಿಹಳಾರಿವಳು ?—ಚೆಲುವೆ,
ಮೈಯ ಮುಚ್ಚಲು ಒಳ್ಳೆ ಬಟ್ಟೆಯಿಲ್ಲ ;
ಉಟ್ಟಿರುವ ಲಂಗವೂ ಹರಿದು ಹೋಗಿಹುದು,
ತೊಟ್ಟಿರುವ ಕುಸ್ಸಸವು ಚಿಂದಿಚಿಂದಿ.

ನಿಡಿಗುರುಳ ಜಡೆಯಾಗಿ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿಲ್ಲ,
ಧೂಳಡರಿ ಅತ್ತಿತ್ತ ಸರಿಯುತಿಹುದು ;
ತೆಳುಮುಗಿಲು ಕವಿದಿರುವ ಚಂದ್ರಮಂಡಲದಂತೆ
ಇವಳ ಮುಖವೇಕೆ ಬಲು ಕಂದಿರುವುದು ?

ಅಡಗಿರುವ ಅವಳ ಸೌಂದರ್ಯವನು ಭಾವಿಸಲು
ಸಿರಿಯುಳ್ಳ ರಮಣಿಯರ ಜರೆಯುತಿಹುದು ;
ಸಿಂಗರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೊಂದು ಕಾಸಿಲ್ಲ,
ತಿರಿದು ತಿನ್ನುವಳವಳು, ಈ ಚೆಲುವೆಹುಡುಗಿ.

ವನದಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತಿಹ ಸುಮವಿದ್ದರೇನು ?
ಅದನು ನೋಡುವರಿಲ್ಲ, ಮುಡಿವರಿಲ್ಲ—
ತುಂಬಿದೀ ಪಟ್ಟಣವು ಇವಳ ಪಾಲಿಗೆ ಕಾಡು :
ಇವಳ ಕೇಳುವರಿಲ್ಲ, ಅರೈವರಿಲ್ಲ.

ಕಾಡುಹಕ್ಕಿಯ ಗಾನವನು ಕೇಳ್ದರಾರು ?
ಅದರೂ ಹಾಡುವುದು ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ—
ಇವಳು ಗಾಯಕಿಯಲ್ಲ, ಇಂಪಾಗಿ ಹಾಡುವಳು ;
ಇವಳ ಹಾಡನು ಮೆಚ್ಚಿ ಕೇಳ್ದರಿಲ್ಲ.

ಮನೆಮನೆಯ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹಾಡುವಳು,
ಒಂದೆ ಹಿಡಿಯಕ್ಕಿಯನು ಬಂದೆ ಚೇಡುವಳು ;
ಭಿಕ್ಷೆಯನು ಹಾಕದಿರೆ ಮನದಲ್ಲಿ ನೊಂದು
ದೈನ್ಯದಲಿ ದೇವನಿಗೆ ಮೊರೆಯಿಡುವಳು.

ಅವಳ ರೂಪನು ನೋಡಿ ತಲೆಯ ತೂಗಿದೆನು—
ಅವಳುಡುಪ ನೋಡಿದರೆ ತುರುಕರವಳು.
ಬೇರೆಮತದವಳೆಂದು ಭಿಕ್ಷೆಯನು ಕೊಡರು—
ದೂರ ನಡೆ, ತೊಲಗೆಂದು ಗದರಿಸುವರು.

ಎಲ್ಲರೂ ಅಟ್ಟುತಿಹ ಇವಳನ್ನು ನೋಡಿ
ಮರುಗಿದೆನು ಮನದಲ್ಲಿ ಶೋಕದಿಂದ ;
ಯಾರಿಗೂ ಬೇಕಿಲ್ಲದಿವಳ ಗಾನಕ್ಕೆ
ನನ್ನ ಹೃದಯದೊಳಾಗ ಎಡೆಯನಿತ್ತೆ.

ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಹಳು, ಕಷ್ಟಪಡುತಿಹಳು ;
ಜನರೆಂತು ಇವಳನ್ನು ತೊರೆಯುತಿಹರು :
ತಮ್ಮಂತೆ ಜೀವಿಯೆಂದೆಣಿಸದಿಹರು !—
ದೇವನಿಗು ಇವಳಲ್ಲಿ ದಯೆಯಿಲ್ಲವೆ ?

ಎಂ. ವಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ.

ಭಿಕ್ಷುಕರು

ಮುಂಜಾವಿಂದ ಸಂಜೆಯವರೆಗೆ,
ತಿರುಗುತ್ತಲಿರುವೆವು ಮನೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ,
ಬಿಕ್ಕೆಯ ಬೇಡುತ್ತ ಸಾಯುವವರೆಗೆ ;
ಸಾಂಬ ಶಿವಾ ಹರ ಸಾಂಬ ಶಿವಾ.

ವಿಧಿಮಾತೆಯ ಮಕ್ಕಳುಮರಿ ನಾವು ;
ಶ್ರೀಮಂತರ ಸಿರಿಯಿಂದೆಮ್ಮಗೇನು ?
ಕಾಣದ ಕುರುಡನಿಗೇತಕೆ ಭಾನು ?
ಸಾಂಬ ಶಿವಾ ಹರ ಸಾಂಬ ಶಿವಾ.

ದಾನವ ಮಾಡದೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಿಡಲಿ ;
ಕುಡಿಯಲು ಹರಿಯುವ ನೀರೊಂದಿರಲಿ ;
ನೆರಳಿನ ಮರವೇ ಮನೆಯಾಗರಲಿ ;
ಸಾಂಬ ಶಿವಾ ಹರ ಸಾಂಬ ಶಿವಾ.

ಅನ್ನವ ಕೊಟ್ಟರು, ಪಾಯಸವಿತ್ತರು,
ರಾಗಿಯ ಅಂಬಲಿ ಗಂಜಿಯ ಕೊಟ್ಟರು,
ಒಂದೆಡೆ ಕೂಡಿಸಿ ಬಾಯೊಳಗಿಡುವೆವು ;
ಸಾಂಬ ಶಿವಾ ಹರ ಸಾಂಬ ಶಿವಾ.

ಬೇಡುವುದೊಂದೇ ಭಿಕ್ಷು ಕಥರ್ಮ ;
ನೀಡುವುದೊಂದೇ ದಾನಿಯ ಕರ್ಮ ;
ಇಂತಿರುವುದು ಭಗವಂತನ ಮರ್ಮ ;
ಸಾಂಬ ಶಿವಾ ಹರ ಸಾಂಬ ಶಿವಾ.

ಜೀವದ ಭೀತಿ ನಮಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ?
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಕೋಲೂರುತ ನಡೆವೆವು ;
ನಾಡಿಂ ನಾಡಿಗೇ ತಿರುಗುತಲಿರುನೆವು ;

ಸಾಂಬ ಶಿವಾ ಹರ ಸಾಂಬ ಶಿವಾ.

ನಮ್ಮ ದೈನ್ಯವೆ ನಮ್ಮಯ ಶಕ್ತಿ ;
ಸಂಕಟದಲಿ ಕಾಂಬುದು ಶಿವಭಕ್ತಿ ;
ಬಡತನವೆಂಬುದು ಬಡವರ ಮುಕ್ತಿ ;

ಸಾಂಬ ಶಿವಾ ಹರ ಸಾಂಬ ಶಿವಾ.

ಅರಸನು ಅರಸಾಗಿರುವನು ಇಂದು ;
ಆತನು ಪೋಗುವನೆಲ್ಲಿಗೆ ಮುಂದು ?
ಮರಣವ ಸೇರಲು ಎಲ್ಲರು ಒಂದು !

ಸಾಂಬ ಶಿವಾ ಹರ ಸಾಂಬ ಶಿವಾ.

ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿ.

ವೃತ್ಯವಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ

ಕುಲಸದವಿಗಳಿರುವ ಹೆಮ್ಮೆಹೆಸರೆಲ್ಲ
ಬರಿಯ ಕನಸಿನ ಗಂಟು, ಹುರುಳದರೊಳಿಲ್ಲ.
ಕೊಲುವ ವಿಧಿ ಹಳಚದಾ ಕವಚವೆಲ್ಲಾಂಟು ?
ಅರಸರನೆ ವೃತ್ಯವುರಿಗೈಯಲೊತ್ತುವನು.
ದಂಡನುಕುಟಗಳೆಲ್ಲ
ಗುಂಡಿಗುರುಳಲೆಬೇಕು,
ಬಡ ಕೊಡಲಿ ಕುಡುಗೋಲು ಗುದ್ದಲಿಗಳೊಡನೆ
ಕಡೆದು ಮಣ್ಣಿನೊಳಲ್ಲಿ ಜೊತೆಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕತ್ತಿಯಲಿ ಕೆಲರಿಳೆಯ ಕೊಯಲುಗೊಳಬಹುದು,
ಕೊಂದ ಕಡೆ ಶಾಸನವನವರು ನೆಡಬಹುದು.
ಬತ್ತಲೇಬೇಕವರ ಹೊಮ್ಮಿನುರಿ ಕಡೆಗೆ.
ಒಂದು ಹೊರತುಳಿದುವನೆ ಸದೆಬಡಿದರವರು.
ಮೊದಲಲ್ಲೊ, ಕಡೆಯಲ್ಲೊ,
ವಿಧಿಯವರ ನುಟ್ಟುವನು.
ಜೀವದುಸಿರನು ನೀಗುತವರು ಸೆರೆಯಾಗಿ
ಸಾವಿನಡೆಗೊಣಮೋರೆಯಲಿ ನುಸುಳಬೇಕು.

ಬಾಡಿಹುದು ಜಯಮಾಲೆ ನಿಮ್ಮ ಮುಡಿಗಳಲಿ,
ಹೊಗಳಿಕೊಳ್ಳುವಿರೇಕೆ ಇನ್ನು ಶೌರ್ಯವನು ?
ನೋಡಿರೀ ವೃತ್ಯವಿನ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಯಲಿ
ಅಗೊ, ವಿಜಯಿಸಶುವಿನದು ನೆತ್ತರೊಸರುವುದು.

ಬರಬೇಕು ನಿಮ್ಮ ತಲೆ
ಕೊರೆವ ಗೋರಿಯ ಕೆಳಗೆ.
ಸತ್ಯಾತ್ಮನೊಬ್ಬನವೆ ಕೃತಿಗಳರಳುವವು
ನಿತ್ಯವೂ ಘಮಘಮಿಸುತ್ತವನ ಚಿತ್ತಿಯೊಳಗೆ.

ಅ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ.

ಜೀವನದ ತಿರುಳು

ಜೀವನವು ಬರಿನೋರೆಯ ತೋರೆಯಂತೆ ಇರುತ್ತಿಹುದು ;

ಬಂಡೆಗಳು ಎರಡು ಮಾತ್ರ—

ಅಲುಗದೆಯೆ, ನಡುಗದೆಯೆ, ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಇರುವುವು

ಬಂಡೆಗಳು ಎರಡು ಮಾತ್ರ.

ಜೀವನದ ಸಾರವದು ಹರಡಿಹುದು ನೋರೆಯಂತೆ,

ತೋರೆಯ ಮೇಲ್ ತೇಲಿಬಂದು—

ತಿರುಳ್ಳಿಲ್ಲ, ಹುರುಳ್ಳಿಲ್ಲ, ಬರಿಯ ನೋರೆ ಹರಡಿಹುದು

ತೋರೆಯ ಮೇಲ್ ತೇಲಿಬಂದು.

ಯಾವುವು ಬಂಡೆಗಳು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತಿಹವು

ಚಲಿಸದಲೆ ಕಂಭದಂತೆ—

ಘನಮಹಿಮನಾ ದಿವ್ಯದೇಗುಲವ ಪೊತ್ತಿರುವ

ಕಡೆದಿಟ್ಟ ಕಂಭದಂತೆ ?

ಪರರ ಸಂಕಟದೊಳಗೆ ಹೃದಯದಿಂ ಬಸಿದು ಬಹ

ದಯೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯವೊಂದು ;

ತನ್ನ ಸಂಕಟದೊಳಗೆ, ಬೆನ್ನ ತಟ್ಟುತ ಬರುವ

ಧೈರ್ಯದಾ ಭಾಗ್ಯವೊಂದು.

ಈ ಎರಡು ಬಂಡೆಗಳು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಂತಿಹವು

ಆ ತೋರೆಯ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ—

ಪರಮೇಶನಾಜ್ಞೆಯನು ಶಿರದಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿ ತಾ-

ವಾ ತೋರೆಯ ಮಡುವಿನಲ್ಲಿ.

ಆ ಧೈರ್ಯದಯೆಗಳಿಂ ಜೀವನವು ಸವಿಯೂಟ,

ಇಲ್ಲದಿರೆ ನರಕ ತಾನು—

ಇವುಗಳನು ನಮಗಿತ್ತ ಪರಮೇಶನೊಲುಮೆಯನು

ಸ್ಮರಿಸುತ್ತ ನಲಿವೆ ನಾನು.

ಎಕ್ . ಎಸ್. ನಾರಾಯಣರಾಷ್ಟ್ರ.

ನೆರೆ

ಮಳೆಗಾಲ ; ಜಿರೈಂದು ಮಳೆ ಬೀಳುತಿತ್ತು,
ಸುತ್ತಲು ಕತ್ತಲು ಕವಿದಿದ್ದಿತು ;
ಗುಡುಗುಡು ಗುಡುಗುಡು ಗುಡುಗಾಡುತಿತ್ತು,
ಥಳಥಳ ಮಿಂಚು ಥಳಿಸಿದ್ದಿತು !
ಭೋರೈಂದು ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸುತಲಿತ್ತು,
ಒಲೆಯೊಳು ತನಿಗೊಂಡ ಕಳಕಳಿಸಿತ್ತು.

ಕೆಲಸವ ಸ್ತರೈಸಿ ಹೊಲದಿಂದ ಬಂದು
ಚಳಿಕಾಯಿಸುತ್ತ ಮಂಜಣ್ಣನು,
ಬೆಂಕಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತಿದ್ದನಾಗ,
ನಾವೆಲ್ಲರವನ ಮುತ್ತಿದ್ದವು ;
ಕತೆಗಾರ ಮಂಜಣ್ಣ ಬಲು ಮುದಿಯಾಳು,
ಆದರವನಾ ಬಾಳು ಕಗ್ಗಲ್ಲ ಬಾಳು !

ಅಲ್ಲಿಯೆ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಿಟ್ಟು,
“ ಮಂಜಣ್ಣ, ಒಂದು ಕತೆ ಹೇಳಿ ”ಂದನು.
ಅದ ಕೇಳಿ ಬಹುದೂರ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಪುಟ್ಟು
ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆತಂದನು.
“ ಕಟ್ಟಿದ ಕತೆ ಬೇಕೋ ? ನಡೆದದ್ದ ಸಾಕೋ ?
ಯಾವುದು ಎಲೆ ಕಿಟ್ಟು ? ” ಮಂಜಣ್ಣನೆಂದ.
“ ಕಟ್ಟಿದ ಕತೆಯೇಕೆ, ನಡೆದದ್ದ ಹೇಳು.”
ಎಂದೆವು ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ.

ಮಂಜಣ್ಣ ಕತೆಹೇಳಲಾರಂಭಮಾಡೆ

ಎಲ್ಲರು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆತಂದರು ;

ಮಂಜಣ್ಣನೆಂದರೆ ನಮಗೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಣ,

ಕತೆಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಅವನತಿಜಾಣ.

“ ಆಗಿನ್ನೂ ನಾ ಹುಡುಗ, ಕಿಟ್ಟುವಷ್ಟಿದ್ದ,

ಎಷ್ಟುತ್ಸವರ್ಷದಾಚೆಯಲಿ.”

“ ಆಮೇಲೆ ? ಆಮೇಲೆ ? ಆಮೇಲೆ ? ಹೇಳು ! ”

ಎಂದೆವು ಒಟ್ಟಿಗೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ.

“ ದೇವರು ಕಳುಹಿದನೆಂದೆಂಬರಣ್ಣ

ಪಾಸಕೆ ತಿಕ್ಕೆ ಯದೆಂದೆಂಬರಣ್ಣ !

“ ದೇವರೊ ದೆವ್ವವೊ ಯಾರಾದರೇನಂತೆ

ಬಲುಘೋರನಾಗಿದ್ದಿತಾ ಮಳೆಯು !

ಹೊಳೆ ಬಂದು, ನೆರೆಯೇರಿ, ಊರೂರೆ ತೇಲಿ

ಮಕ್ಕಳುಮರಿಗಳ ಬಲು ನುಂಗಿತು.”

“ ಆಮೇಲೆ ? ಆಮೇಲೆ ? ಆಮೇಲೆ ? ಮೇಲೆ ? ”

ಎಂದೆವು ಮತ್ತೆ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕೇಳೆ.

“ ನಡುರಾತ್ರಿಯಾಗಿತ್ತು, ಮಲಗಿದ್ದವೆಲ್ಲ,

ಗುಡಿಸಿಲ ಸುತ್ತ ನೀರೇರಿತು !

ಪಡಚಾಗುತ್ತಿದ್ದವು ಕಿಟ್ಟು ನಾವೆಲ್ಲ,

ಹಂಡ್ನಾಯಿ ನಮ್ಮ ಕಾಸಾಡಿತು.

ಬಗುಳಿತು, ಬಗುಳಿತು, ಕರೆಯಿತು ನಮ್ಮ,

ಎಳೆ ಇಲ್ಲವು ನಮ್ಮಪ್ಪ ಅಮ್ಮ.”

“ ಏಳ್ಬಾರದಾಗಿತ್ತೆ ಮಂಜಣ್ಣ, ನೀನು ?
ಹೋಗಲಿ, ಅಮೇಲೆ ಹೇಳಿ ”ಂದೆವು.

“ ಅಗಿನ್ನು ಸಣ್ಣವನಾಗಿದ್ದ ನಾನು
ನಿನ್ನಷ್ಟು ಕಿಟ್ಟೊ, ಇರಲಿಲ್ಲವೋ.
ಕೇಳಿರಿ ಹೇಳುವೆ, ಮುಂದಾದ ಕತೆಯ,
ಅಮೇಲೆ ನಮಗಾದ ಬಲುದೊಡ್ಡ ವ್ಯಥೆಯ.

“ ಹೆಂಡ್ನಾಯಿ ಬಗುಳಿತು ಬಲುಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ,
ಮಲಗಿದ್ದರೆಲ್ಲರು ಮೈಮರೆತು ;
ಕಡೆಗದು ಬಾಗಿಲ ಹಗ್ಗವ ಹರಿದು
ಒಳನುಗ್ಗಿತೆಮ್ಮ ಕರೆಕರೆದು.
ನೆರೆಯೇರಿ ನೀರುಕ್ಕಿ ಮೊರೆಮೊರೆದು ಬಂತು,
ನೊರೆಯಾಗಿ ಸುಳಿಸುಳಿದು ಭೋರ್ಗರೆದು ಬಂತು!

“ ಎಬ್ಬಿಸಿತಪ್ಪನ ಕೂಗಿಕೊಂಡೆದ್ದ,
ಅಮ್ಮನ ನನ್ನ ಎಬ್ಬಿಸಿದ ;
ಹೆಂಡ್ನಾಯಿ ಬಾಲವನಾಡಿಸುತಿತ್ತು,
ನೆರೆ ಬಂದು ಹೊಸಲಿಗೇರಿದ್ದಿತು !
‘ ಮಾಡುವುದೀಗೇನು ’ ಎಂದ ನಮ್ಮಪ್ಪ !
‘ ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ, ಮಂಜೂ ! ’ ಎಂದಳೆಮ್ಮಮ್ಮ !

“ ಹಣತೆಯ ದೀಪವ ಹೊತ್ತಿಸಿ ನೋಡೆ
ಹೊಳೆನೀರು ಭೋರೆಂದು ಏರುತಿತ್ತು ;
ಅಪ್ಪ ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಸುತ್ತಲು ತಿರುಗಿ,
ಮುಖವರಳತವನಿಗೆ ಸಂತೋಷದಿ :

ಬಿದಿರಟ್ಟವ ಹಿರಿದು ಜೋಡಿಸಿ ಒಟ್ಟು
ತೆಪ್ಪವ ಮಾಡಿದನತಿಬೇಗ ಕಟ್ಟು !

“ ಏರಿತು ! ಏರಿತು ! ಭೋರ್ಗರೆವ ನೀರು !
ಮುಂಭಾಗದಾ ಗೋಡೆ ದೊಸ್ಪೆಂದಿತು !
ಮನೆಯೊಳಗೆ ನೀರ್‌ನುಗ್ಗಿ ಮೊಳಕಾಲಿಗೇರಿ
ಹೆಂಡ್ನಾಯಿ ತಲೆ ಮಾತ್ರ ಮೇಲಿದ್ದಿತು !
ದೇವರೇ ಗತಿಯೆಂದು ತೆಪ್ಪವನೇರಿ
ಹೊರಟೆವು ಭೋರೆಂಬ ನೆರೆಯೊಳು ಹೋರಿ !

“ ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸಿತು, ಥಳಿಸಿತು ಮಿಂಚು,
ಸಿಡಿಲೆರಗಿ ಭೂಮಿ ನಡುಗಿದ್ದಿತು ;
ಹಾರುತ್ತ ಬೀಳುತ್ತ ತೇಲಿತು ತೆಪ್ಪ,
ಜೀವ ಕೈಯಲಿ ಹಿಡಿದು ಕುಳಿತಿದ್ದವು ;
ತೆಪ್ಪ ಸೇರಿತು ದಡವ ಪುಣ್ಯವಶದಿಂದ—
ನಮ್ಮಪ್ಪ ‘ ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ, ಹಂಡೆಲ್ಲಿ ? ’ ಎಂದ.

“ ತೆಪ್ಪವ ಏರುವ ಗಲಿಬಿಲಿಯಲ್ಲಿ
ಹಂಡನ ಮರೆತು ಬಂದಿದ್ದವು !
ಅಪ್ಪನ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಸುರಿಯಿತು ನೀರು,
ತುಸು ಯೋಚಿಸುತ್ತ ನಿಂತುಕೊಂಡ.
ಅಪ್ಪನ ಮನದಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಬಂತೋ ?
ತೆಪ್ಪ ಹತ್ತುತ ಗುಡಿಗೆ ಹೊರಟನು ಮತ್ತೆ !

“ ‘ ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ, ಬೇಡ ’ ಎಂದಳೆಮ್ಮಮ್ಮ ;
ಅಪ್ಪನು ಹೊರಟನು ಇಂತೆನ್ನುತ :

‘ ನಮ್ಮನು ಕಾಪಾಡಿತಾ ಹಂಡನಾಯಿ

ಬಾಯಿಲ್ಲದದನು ಕೈ ಬಿಡುವುದೆ ? ’

ಅಪ್ಪ ಹೋದನು ಬೇಗ ; ತೆಪ್ಪ ಮರೆಯಾಯ್ತು,

ಅಪ್ಪನಿಗು ನಮಗದೆ ಕಡೆ ನುಡಿಯಾಯ್ತು !

“ ಅಪ್ಪ ಹೋದವ ಮತ್ತೆ ಹಿಂತಿರುಗಲಿಲ್ಲ,

ಹಂಡ್ನಾಯಿ ಕೂಡ ಬರಲಿಲ್ಲವು ;

ಮೂರು ದಿನದ ಮೇಲೆ ಹೊಳೆಯಾಚೆಯಲ್ಲಿ

ನಾಯಿಯಸ್ತಿದ ಹೆಣ ಸಿಕ್ಕಿತಂತೆ !

ನಾಯಿಗಾಗಪ್ಪನು ಜೀವನ ಕೊಟ್ಟ,

ಉಪಕಾರಕಾಗಿಯೆ ನಮ್ಮನು ಬಿಟ್ಟ ! ”

ಮುದುಕನ ಮೋರೆಯ ನೋಡುತ್ತ ನಾವು

ಬೆರಗಾಗಿ ಕುಳಿತೆವು ಮಾತಾಡದೆ.

ಎಂದೆಂದಿಗೂ ಅಳದ ಮಂಜಣ್ಣನಂದು

ಕಣ್ಣೀರ ಕರೆದನು ಕತೆಹೇಳುತ್ತ.

ಅವನಪ್ಪ ಸತ್ತದಕಾಗತ್ತದಲ್ಲ !

ಅವನಪ್ಪನಾ ನೀತಿಗಾಗತ್ತನಲ್ಲಿ !

ಕೆ. ಎ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ.

ಝರಿ

ಪರ್ವತಾಗ್ರದಿ ಚಿಮ್ಮಿ ತಗ್ಗಿನಾಳವ ನೆಮ್ಮಿ
ಹರಿವ ಝರಿಗೇಕಿನಿತು ಬರಿಯ ಹೆಮ್ಮೆ ?

ಮಲೆಯ ತುದಿಯಲಿ ನೆಗೆದು ನೆಲವ ಸಿಗಿಯುತ ಚಿಗಿದು
ಬಂಡೆಗಳ ಬದಿಗೊಗೆದು ಗಿರಿಯೆದೆಯ ಕಿತ್ತೆಸೆದು
ನೊರೆದೆರೆಯ ಹಲ್ಲೊರೆದು ದುಮುಕುತಿಹುದೇಕೆ ?

ಮರಗಡಗಳುರುಳಿಸುತ ಪಾತ್ರಗಳನರಳಿಸುತ
ಭೋರೆಂದು ಚೀರುಡುತ ವಿಲಯವನೆ ತೋರಿಸುತ
ರೋಷದಲಿ ರಭಸದಲಿ ಹೊರಳುತಿಹುದೇಕೆ ?

ಕ್ರಮವಾಗಿ ನಯವಾಗಿ ನಲಿಯುತ್ತ ಬಳುಕುತ್ತ
ಅಂತಿಮದಿ ಭೂಮಿ ಹಿಂಗಿದರಾಯ್ತು ; ಅಲ್ಲದಿರೆ
ಕಡಲ ನೀರೊಳು ಬೆರೆದು ಮರೆಯಾದರಾಯ್ತು.

ಈ ಪರಿಯ ಬದುಕಿನಲಿ ಹೆಮ್ಮೆಯೇಕೆಲೆ ಝರಿಯೆ ?
ಅವ್ಯಕ್ತವಾವುದನು ಸದೆಬಡಿಯಲಾಶಿಸುವೆ ?
ಮರ್ನವಾವುದನೊರೆದು ಸರಿಯುತಿಹೆ ನೀನು ?

ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ.

ಮಾಗಿ ಬರುತಿದೆ

ನೋಡು, ನೋಡು ! ಕುಳರ ಬೀಡು ಮಾಗಿ ಬರುತಿದೆ !

ಹಲ್ಲ ಕಡಿದು ಮುಟ್ಟಿ, ಹಿಡಿದು ಸೆಡೆತು ಬರುತಿದೆ !

ಐಕಿಲದರ ತಲೆಯ ತಿರುಳು,

ಕೊರೆಯುವ ಚಳಿಯಪರ ಕರುಳು,

ಬೆರೆತ ಮುಗಿಲೆ ನರೆತ ಕುರುಳು,

ಮಾಗಿ ಬರುತಿದೆ !

ನೋಡು, ನೋಡು ! ಕುಳರ ಬೀಡು ಸಾಗಿ ಬರುತಿದೆ !

ಚಳಿಯ ಕಡಲೊಳದ್ದಿದೊಡಲೊಳದೋ ಬರುತಿದೆ !

ಸುಗ್ಗಿ ವಸಿರದಾವಿಯುಸಿರದಾಗಿ ಬರುತಿದೆ !

ಕುಳರ ಕೈಯೊಳಿದೆಯ ಮುಟ್ಟಿ,

ಗಾನನದಿಯ ಗಡ್ಡೆಗಟ್ಟಿ,

ಕೋಗಿಲೆಗಳ ಕೊರಲ ಕಟ್ಟಿ,

ಮಾಗಿ ಬರುತಿದೆ !

ಜಗವು ಕಂಪಿಸಂತೆ ತಂಪಿನಿಂದ ಬರುತಿದೆ !

ಮೈಯ ಮೇಲೆ ಹನಿಯು ಬೀಳೆ ಕೋತಿ ಮರದಲಿ

ಹಲ್ಲ ಕಿರಿದು, ಬೆಚ್ಚಿ ಸರಿದು, ಶಪಿಸಲುದಲಿ,

ಮಂಜಿನುಡೆಯ ಹೊದಿದುಕೊಂಡು,

ಬಿಳಿದು ತಿಂಗಳುಣಿಸನುಂಡು,

ಚಿದರುತಿರಲು ಮುಗಿಲ ಹಿಂಡು,

ಬಾನ ಬನದಲಿ,

ಬಹುದು ಮಾಗಿ ಕುರುಬನಾಗಿ ಮುದಿಯತನದಲಿ !

ಹಸುರ ಮೇಲೆ ಬಿಸಿಲ ಲೀಲೆ ತಳತಳಿಸುತ್ತಿರೆ,
ಹೊಳೆವ ಕುಳಿರೊಪ್ಪಿಯ ತಳಿರೊ ನಳನಳಿಸುತ್ತಿರೆ,

ಮೆದ್ದು ಮುಗಿಯೆ ಮುರದ ಮಡ್ಡಿ,
ಮುದ್ದು ಬಿಸಿಲಿಗೊಡಲನೊಡ್ಡಿ,
ದೂರ ಜಾರುತ್ತಿರಲು ದೊಡ್ಡಿ,

ರಯ್ಯರಯ್ಯನೆ,

ಚಿಣ್ಣ ಕರುಗಳೊಡನೆ ತುರುಗಳಲಿವುಪೊಯ್ಯನೆ !

ಸುಗ್ಗಿಗೇನು ಕಡಿಮೆಯೇನು ನಮ್ಮ ಮಾಗಿಯು ?
ಚಳಿಯನೊಂದನುಳಿದು ಬಂದರದುವೆ ಸುಗ್ಗಿಯು !

ಸುಗ್ಗಿ ಮಗುವು ; ಮಾಗಿ ತಂದೆ !

ಮಾಗಿ ಬಂದರೇನು ಮುಂದೆ ?

ಸುಗ್ಗಿ ಬಸಿರನೊಡೆದು ಹಿಂದೆ

ಬಂದೆ ಬರುವುದು !

ಸೊಗವ ಜಗಕೆ, ನಗೆಯ ಮೊಗಕೆ, ತಂದೆ ತರುವುದು !

ಮುದಿಯ ಚಳಿಯ ಮಾಗಿಯಳಿಯಲೊಡನೆ ನವಮಧು
ಬರಲು, ಗಾಡಿಯಿಂದ ಮೂಡಿ ತಿರಿಯು ನಲಿವುದು !

ಸುಗ್ಗಿ ಬಸಿರನೊಡೆದು ಮೂಡೆ,

ಮಾಗಿನಾಯ ಕುಳಿರ ದಾಡೆ

ಬುಡದ ಬಲವು ಸಡಿಲಿ ಕೂಡೆ

ಬಿದ್ದು ಸೀಳ್ವುದು !

ನಮ್ಮ ಲೋಕಕೊಲಿದು ನಾಕವಡ್ಡಬೀಳ್ವುದು !

ನೋಡು, ನೋಡು ! ಕುಳಿರ ಬೀಡು ಮಾಗಿ ಬರುತಿದೆ !
ನಡುಕ ಹಿಡಿದು ಹಲ್ಲ ಕಡಿದು ಸೆಡೆತು ಬರುತಿದೆ !
ತಣ್ಣೆ ತುಸಿರನಾದಿಸುತ್ತ,
ಹಣ್ಣೆ ಲೆಗಳನುದುರಿಸುತ್ತ,
ದೊಣ್ಣೆಯೂರಿ “ ಹು ! ಹು ! ” ಎನುತ್ತ
ಬಾಗಿ ಬರುತಿದೆ !
ನೋಡು, ನೋಡು ! ಕುಳಿರ ಬೀಡು ಮಾಗಿ ಬರುತಿದೆ !

ಕೆ. ಎ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ.

ಹಣ್ಣಿ ಲೆಗೆ

ಚಿಗುರೆಲೆಯ ಲತೆಯೊಡನೆ ಸರಸವಾಡಿದ ಸೊಬಗ
ನೆನೆನೆದು ನೀನಿಂತು ಕುಗ್ಗಿದೆಯ ? ಪೇಳು.

ಎಳಹಸುರ ಯೌವನದ ನವಸುಧೆಯ ಸವಿಯಾಂಟಿ
ಮೆರೆದುದನು ನೆನೆದಿಂತು ಮರುಗಿದೆಯ ? ಪೇಳು.

ಎಳೆತನದ ಮೊದಲಿನಲಿ ಕೆಳೆಯರಿವರ ಜರೆದು
ನುಡಿದುದನು ನೆನೆದಿಂತು ಕೊರಗಿದೆಯ ? ಪೇಳು.

ಸುಖದೆಳೆಯ ಸವಿಹಣ್ಣು ಕಾಲದಲಿ ಕಹಿಯೆಂದು
ಕಾಣಿಸಲು ಮೊಗವಿಂದು ಕಂದಿಹುದೆ ? ಪೇಳು.

ಒಂದು ದಿನ ನಗುತ್ತಿದ್ದೆ, ಇಂದೆನ್ನ ಜೀವರಸ
ಬತ್ತಿದುದು, ಎಂದೆನುತ ಬಾಡಿದೆಯ ? ಪೇಳು.

ಕಾಲರಾಯನ ಕ್ರೂರ ಕಟ್ಟಳೆಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ
ತತ್ತರಿಸಿ ನೀನಿಂತು ತಗ್ಗಿದೆಯ ? ಪೇಳು :

ಏಕೆಂತು ಸೊರಗಿರುವೆ, ಹಣ್ಣೆಲೆಯೆ ನೀನು ?
ಹುಟ್ಟು ಯಮನೆಡೆಗೊಯ್ದು ಮೊದಲ ಮೆಟ್ಟಲು, ಕೇಳು,
ಹಣ್ಣೆಲೆಯೆ, ಕೇಳು.

ಎಂ. ಎಲ್. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರಾವ್.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲ

ಅಂದು ಧರ್ಮಧ್ವಜವನೆತ್ತಿ ತೋರಿದೆ ಜಗಕೆ,
ಧರೆಯ ದೇವತೆಯೆಂಬ ಕೀರ್ತಿಯನು ಪಡೆದೆ.
ಕುಂದಿತೀಚಿಗೆ ನಿನಗೆ ಲೋಕಹಿತದಲಿ ಬಯಕೆ,
ಕಿರಿಯರನು ತುಳಿಮೆಟ್ಟಿ ಮೆರೆದೆ ಗರ್ವದಲಿ ;
ಮುಂದುವರಿಯಲು ಮರೆದೆ, ನೀತಿಪಥವನು ತೊರೆದೆ,
—ಉಳಿಯಬಹುದೇ ನಿನಗೆ ಮೊದಲ ಗೌರವವು !
ಹಿಂದೆ ಪತಿತರನೆಲ್ಲ ನೂಕಿ ಕೈಬಿಟ್ಟುದಕೆ
ಇಳಿಗೆಲ್ಲ ನೀನಿಂದು ಪತಿತವೆನಿಸಿರುವೆ.
ಹಳೆಯ ಪಾಪದ ಫಲವನಿಂದುಣ್ಣುತಿರುವೆ.
ಅದರಯ್ಯೋ, ನನ್ನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಕುಲವೆ,
ಹೋದ ಗುಣವನು ನೆನೆವೆನಿದಕೆ ಮರುಗುವೆನು :
ಕಳೆದ ವೈಭವವೆಲ್ಲಿ, ದುರ್ಗತಿಯಿದೆಲ್ಲಿ !

ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ.

ಹಂಪೆಯ ಭೀಮ

ಕೋಟಿಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಲಿ ಬಿಸುಸುಯ್ಯನಿವನಾರು ?
ಬಲ್ಲದೆಯ ಮೈಗಲಿಯು ! ಭೀಮನೇನು ?
ಕಂಬನಿಯ ಕರೆಯುತ್ತ ಮೂಕನಾಗೇಕಿಂತು
ನಿಂತಿರುವೆ ಮಾರುತಿಯೆ ? ಮಾತನಾಡು.
ಬೀರ, ಬೀರರ ಬೀರ, ಕಲ್ಲಾಗಿ ನೀನಿಂತು
ಹಾಳೂರ ಬಾಗಿಲನು ಕಾಯುತಿಹೆಯೇನು ?
ಧರಣಿಪರು, ಮಂತ್ರಿಗಳು, ಸೈನಿಕರು, ಕಬ್ಬಿಗರು,
ಬಿಟ್ಟಳಿದ ಪಾಳ್ವೆಲವ ಕಾಯುತಿಹೆಯೇನು ?
ಸೊನ್ನೆದಿಟ್ಟೆಯನಟ್ಟಿ ಶೂನ್ಯತರಶೂನ್ಯವನು
ಮನದಿ ಮರುಕವನಾಂತು ನೆನೆವೆಯೇನು ?
ನೀನು ಬಾಗಿಲ ಕಾಯುತಿದೊಡಂ ಹಂಪೆಯಿದು
ಮುಸಲರಿಂ ಹಸಿಮಸಣವಾದುದೇನು ?
ನಿನ್ನಣ್ಣ ಹನುಮಂತನಿಲ್ಲಿದೊಡಂ ಬಂದು
ನಿನಗೆ ನೆರವಾಗಿದನು ಪೊರೆಯಲಿಲ್ಲೇನು ?
ರನ್ನಪಂಪರ ಮಹಾಕಾವ್ಯರಸರಂಗದಲಿ
ಭಾರತದ ಕೊಳುಗುಳದಿ ನಿನ್ನ ನೋಡಿದೆನು,
ಕಂಬನಿಯ ಕರೆವ ಭೀಮನನಲ್ಲಿ ಕಂಡಿಲ್ಲ ;
ಜಯಮತ್ತರುದ್ರಮಾರುತಿಯ ಕಂಡೆ !
ನಮಿಸುವ ಹಿಮಾಲಯವ ಕಂಡು ವಿಸ್ಮಿತನಾದೆ,
ಹಂಪೆಯಲಿ, ಭೀಮ, ನೀನಳುವುದನು ಕಂಡು !

ತಿರುಗುವೀ ಗದೆಯೇಕೆ ನಿಷ್ಪಂದವಾಗಿಹುದು ?
 ವೈಮುರತು ಗೋಳಿಡುತ ನೀನಾರ ನೆನೆವೆ ?
 ಇಲ್ಲಿಗೈತಹ ಯಾತ್ರಿಕರ ಎದೆಯ ಮೂಷೆಯಲಿ
 ಹಾಳಾದ ಐಸಿರಿಯ ಕಿಚ್ಚ ಮರುಕೊಳಸು !
 ಅಣಕಿಸೆಮ್ಮನು, ವೀರ ; ಹೆಂಬೇಡಿಗಳು ನಾವು !
 ನಿನ್ನ ಗದೆಯಾಘಾತದಿಂದೆಚ್ಚರುವೆವು !
 ಹೇ ವೀರಮೂರ್ತಿಯೇ, ಹಂಪೆಯೇ ಮಸಣದಲಿ
 ಭೈರವಾಶ್ರವ ಚೆಲ್ಲಿ ಮೌನದಲಿ ನಿಲ್ಲು !
 ಯಾತ್ರಿಕರ ಹೃದಯದಲಿ ಕೆಚ್ಚೂರಿ, ನೆಚ್ಚೂರಿ,
 ಹೆಂಬೇಡಿಗಳನೆಲ್ಲ ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಗೆಲ್ಲು !

ಕ. ಎ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ

ಅಂಚೆಯವನು

ಓಲೆಯ ಹಂಚಲು ಹೊರಡುವೆ ನಾನು,
ತೋರಲು ಆಗಸದಲಿ ಬಿಳಿ ಭಾನು ;
ಮನೆಯಲಿ ನೀವು, ಬಿಸಿಲಲಿ ನಾನು !
ಕಾಗದ ಬಂತು ಕಾಗದವು.

ಹೆಗಲಲಿ ಹಳದಿಯ ಹಸುಬೆಯ ನೀಡಿ,
ಕಾಲಲಿ ಚರ್ಮದ ಎಕ್ಕಡ ಜೋಡಿ,
ತಲೆಯಲಿ ಖಾಕಿಯ ಪಗಡಿಯ ನೋಡಿ
ಓಲೆಯ ತಂದೆ ಓಲೆಯನು.

ಒಳಗಿಂದಲಿ ಜನರೆನ್ನನು ಕಂಡು,
ಬೇಗನೆ ಹೊರಾಂಗಳಕ್ಕೆ ತಂದು,
' ಕಾಗದವಿದೆಯೇ,' ಎನ್ನುವುದುಂಟು ;
ಕಾಗದ ಬಂತು ಕಾಗದವು.

ಸೊಗಸಿನ ಸುದ್ದಿಯ ತರುವೆನು ನಿಮಗೆ ;
ವ್ಯಸನದ ವಾರ್ತೆಯ ಕೊಡುವೆನು ತಮಗೆ ,
ಎಲ್ಲಾ ಸುದ್ದಿಗಳೊಂದೇ ನಮಗೆ !
ಓಲೆಯ ತಂದೆ ಓಲೆಯನು.

ಇದು ಧನಹೀನರ, ಇದು ಹಣವಂತರ,
ಇದು ಗುಣಹೀನರ, ಇದು ಗುಣವಂತರ,
ಕಾಗದವೆನ್ನುತ ಮಾಡೆನು ಅಂತರ !
ಕಾಗದ ಬಂತು ಕಾಗದವು.

‘ ಗಂಡನು ನಾಳೆಗೆ ಬರುವನು ’ ಎಂದು,
‘ ಅಯ್ಯೋ, ಹೆಂಡತಿ ತೀರಿದಳೆ ’ಂದು,
ಹಿಗ್ಗುವ ತಗ್ಗುವ ಮೂಢರಿಗೆಂದು
ಒಲೆಯ ತಂದೆ ಒಲೆಯನು.

ಒಲೆಯ ಕೊಡುವಧಿಕಾರಿಯು ನಾನು ;
ಆದರು ಅದರಲಿ ಬರೆದುದು ಏನು .
ಎಂಬುದನರಿಯೆನು ! ಬಲು ಸುಖಿ ನಾನು !
ಕಾಗದ ಬಂತು ಕಾಗದವು.

ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿ.

ಮುಂಗಾರು

ಪಡುವಲ ಕಡಲಿನ ಮಿಂಚನು ಗುಡುಗನು ನುಂಗಿ ಬಸಿರನಲಿ ಮುಡಿ-
ಗೇದರಿ,

ಮುಂಗಾರಸುರಿಯು ರಕ್ಕಸವಜ್ಜೆಗಳೆಕ್ಕುತ್ತ ಬಂದಳು ಬಲುಗದರಿ !

ಗುಟುರನು ಹಾಕಿತು ಮುಂಗಾರ್‌ಗೂಳಿ !

ಫೀಳಿಟ್ಟೊರಲಿತು ಘನಘಟಿಯಾಳಿ !

ಬುಸುಗುಟ್ಟಿತು, ಬೀಸಿತು ಬಿರುಗಾಳಿ !

ಸುತ್ತಲು ಮುತ್ತಿತು ಕಾರ್‌ರೋಡ !

ಹರಿಯುವ ಹಾವಿನ ತೆರದಲಿ ಕತ್ತಲೆ ಮೆಲ್ಲನೆ ನುಂಗಿತು ಮಲೆನಾಡ !

ಹಿಂಜರಿದುರಿಬಿಸಿಲಂಜುತಲಡಗಿತು, ರವಿಮಂಡಲ ಕಣ್ಮರೆಯಾಯ್ತು !
ಕಾಳೆಯ ಕೇಶದ ತಿಮಿರವು ಮುಸುಗಿತು, ಶಾಂತಿಯು ಗಲಭೆಗೆ ಸೆರೆ-
ಯಾಯ್ತು !

ಕಾಳೆಯ ಕಂಗಳ ಕೆಂಬೆಳಕಂತೆ,

ಕೈಹೊಂಬಳೆಗಳ ಹೊಸ ಹೊಗರಂತೆ,

ಝಳಪಿಸ ಖಡ್ಗದ ದೀಧಿತಿಯಂತೆ,

ಮಿಂಚುಗಳೆಸೆದುವು ಗೊಂಚಲಲಿ !

ಹೊಳೆದುವು, ಅಳಿದುವು, ಸುಳಿಸುಳಿದಲೆದುವು ಮುತ್ತುವ ಮೋಡ-
ಗಳಂಚಿನಲಿ.

ಹಾಡುವ ಹಕ್ಕಿಯು ಹಣ್ಣಿನ ಮರದಿಂದೋಡುತ್ತ ಹುಲ್ಲಿನ ಹಕ್ಕೆಯಲಿ
ಚಲಿಸಿಲಿದನಿಮಾಡವ್ವನ ಕರೆಯುವ ಮರಿಗಳನಪ್ಪಿತು ತೆಕ್ಕೆಯಲಿ.

ಬೆಚ್ಚನೆ ತೆಕ್ಕೆಯೊಳವುಗಳನಿಟ್ಟು,
 ಹಸಿದಿಹ ಮಕ್ಕಳಗುಣಿಸನು ಕೊಟ್ಟು,
 ಗೂಡಿನ ಬಾಯಲಿ ಮಂಡೆಯನಿಟ್ಟು,
 ದಿಟ್ಟಿಯ ನಟ್ಟಿತು ಯೋಗಿಯೊಲು,
 ಕೊಂಬೆಯ ತೊಟ್ಟಲ ತೂಗುತ ಗಾಳಿಯು ಬುಸುಬುಸುಗೂಡುತಿರೆ
 ಭೋಗಿಯೊಲು !

ಬನದಲಿ ಬಯಲಲಿ ಮೇಯುವ ತುರುಗಳು ಜನದಲಿ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ-
 ಗೋಡಿದುವು ;
 ಬಾಲನನೆತ್ತಿದ ಕರುಗಳು “ ಅಂಬಾ ” ಎನ್ನುತ ತಾಯ್ನೊಳ ಕೂಡಿ-
 ದುವು.

ಗುಡುಗಿನ ಸದ್ದಿಗೆ ಕಾಡುಗಳದೂರಿ,
 ಅಡವಿಯ ಮಿಗಗಳು ಸಿಡಿಲಿಗೆ ಬೆದರಿ,
 ಕತ್ತೆದ್ದೊಡುತ ಹಿಂಡನು ಚೆದರಿ,
 ಪೊದೆಗಳ ಗುಹೆಯನು ಸೇರಿದುವು.
 ತೊಳಲುವ ಕರ್ಮಗಿಲಾಲಿಯಕ್ಕಳ ಮಿರುಗುವ ಮಳೆಯನು ಕಾರಿ-
 ದುವು !

ವನಪರವೃತಗಿರಿತಿರದಿಂದೊಯ್ಯನೆ ಮರದಲೆದಳರನು ತುಳಿತುಳಿದು
 ಚೆಲುವಿನ ಹನಿಗಳು, ಸುರಶಿಶುಮಣಿಗಳು ಬುವಿಗಳಿತಂದರು ನಲಿ-
 ನಲಿದು.

ಬಳಸಾರುವ ದೂರದ ಸರ ಕೇಳೆ,
 ಗಣನೆಗೆ ಸಿಲುಕದ ಮಳೆಹನಿ ಬೀಳೆ,
 ಕಬ್ಬಿಗನೆದೆಯಲಿ ಮುದಮೊಳೆತೇಳೆ,

ನೆನೆವುದು ಸೊಗದಲಿ ಬಗೆಗಣ್ಣು !
ಧಾರೆಯ ದಾರದಿ ನೆಯ್ದಿಹ ತೆಳ್ಳನೆ ಜವನಿಕೆಯುಡುವಳು ತಿರೆನೆಣ್ಣು !

ಮುಗಲಿನ ಮುತ್ತುಗಳಾಲಿಯ ಕಲ್ಲುಗಳುದುರಲು ಹೂನುಳಿಯಂದದಲಿ
ಹುಡುಗರು ಹುಡುಗಿಯರಾಯ್ದಾಯ್ದವುಗಳ ಕುಣಿದು ತಿಂದರಾನಂ-
ದದಲಿ !

ಸಗ್ಗದ ಕಂಬನಿ ತಿರೆಯನು ತೊಯ್ಯಿ,
ಬೆಂದಿಹದುರಿಯನು ಪರ ಬಂದೊಯ್ಯಿ,
ಲೋಕಕೆ ನಾಕವು ಬಿಜಯಂಗಯ್ಯಿ
ಕಿಸಲಯಸುಮಸೋಪಾನದಲಿ,
ಕವಿಹೃದಯದಿ ಮೋಹನಸುರಗಾನದ ಮಳೆಗರೆವುದು ಸುಮ್ಮಾನದಲಿ !

ಕೆ. ಎ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ.

ಹೇಮಾವತಿ-ಹೇಮಗಿರಿ

೧

ಹೇಮವಾಹಿನಿ ತಾನು ಹರಿವೆಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ
ನಗಿಸಿ ತೋಪುಗಳನ್ನು ನುಡಿಸುತಿಹಳು.
ನಿರುತ ವರ್ಧಿಪ ತನ್ನ ಮಂಜುಳಸ್ವನದಿಂದ
ಖಗಗಳಿಗೆ ರಾಗವನು ಕಲಿಸುತಿಹಳು.
ಹರಳುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಗೆಜ್ಜೆಗಳು ಝಣರೆನಲು
ಬಿಳಿನೋರೆಯ ನಗೆಸೂಸಿ ನಡೆಯುತಿಹಳು.
ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಸರಿದು ಮೆಲ್ಲನಿಯ ಮಾತಿನಿಂ-
ದೆಲ್ಲರನು ಬಿರಗಿನಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವಳು.

ಕಿರುಬಿದಿರು ಗಾಳಿಯಲಿ ಕೊಳಲೂದೆ ರಾಗದಿಂ
ಹೇಮಗಿರಿ ತಲೆಯನ್ನು ತೂಗದಿಹನು.
ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಮುಗಿಲು ಗಗನದಲಿ ಸುತ್ತುತಿರೆ
ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಬಾರೆಂದು ಕರೆಯದಿಹನು.
ಸಂಜೆಗೆಂಪಿನ ಸಿರಿಯು ಬಣ್ಣದುಡಿಗೆಯ ತೊಡಿಸೆ
ತನ್ನಂದವನೆ ನೋಡಿ ನಲಿಯದಿಹನು.
ಹೆಮ್ಮರವನಲುಗಿಸುತ ಗಾಳಿ ಜೋಗುಳಹಾಡೆ
ಮತ್ತೇರಿ ನಿದ್ದೆಯಲಿ ಮುಳುಗದಿಹನು.

೨

ಹಸುರುಬಯಲಿನ ರಾಣಿ ಬಿರುಗಾಳಿಗಂಜುತ್ತ
ತರತರನೆ ತೆರೆಗಳಲಿ ನಡುಗುತಿಹಳು.

ಚೇಣಿಹುಲ್ಲಿನ ತನ್ನ ಮುಂಗುರುಳು ಕೆದರಿರಲು
 ಭಯಚಕಿತೆ ಭೀತಿಯಲಿ ಬೆದರುತಿಹಳು.
 ಮುಂದುಗಾಣದೆ ದಡದಿ ಸಂದಿಗೊಂದಿಯ ಹುಡುಕಿ
 ಮರೆಯಾಗಲತಿಚಕಿತೆ ಬಯಸುತಿಹಳು.
 ಯಾರೆನಗೆ ಶರಣೆಂದು ಕಾತರೇಕ್ಷಣೆ ನೋಡಿ
 ಹೇಮಗಿರಿಯನೆ ಕಡೆಗೆ ನಿಟ್ಟಿಸುವಳು.

ಭೀತಿಯಲಿ ಬಗೆ ಬೆದರೆ ಕೆದರಿರುವ ಬನಗಳನು
 ಸ್ವೈರ್ಯದಲಿ ಸಂತವಿಸಿ ನಿಂತಿರುವನು.
 ಬಿರುಗಾಳಿ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಜಾರುತಿರೆ
 ತನ್ನೊಂದು ಬಲುಮೆಯಲಿ ಹಿಗ್ಗದಿಹನು.
 ಬನದೇವಿ ಮನ್ನಣೆಯೊಳವನಡಿಗೆ ಹೂವಾಳೆಯ
 ಚೆಲ್ಲುತಿರೆ ಹಿರಿತನದ ಬಿಂಕಪಡನು.
 ಹೇಮವಾಹಿನಿ ಮಗುಳೆ ಮುದವೇಂದಾಲಿಯಲಿ
 ಭಯ ಮಿನುಗೆ ನೋಡುತಿರೆ ಸುಮ್ಮನಿಹನು.

೩

ಸಾರಸಂಗಳ ದನಿಯ ಕಾಲ್ಪರದ ನುಣ್ಣರದ
 ಮೆಲ್ಲಡೆಯ ಬೆಡಗಿಂದ ಸಾರುತಿಹಳು.
 ಹೂವುಗಳ ಚೆಲ್ಲುತ್ತ ದಡದ ಮರಗಳು ಬೀಸೆ
 ಗಂಭೀರಗಾಮಿನಿಯು ನಡೆಯುತಿಹಳು.
 ಬಿಳಿಮರಳ ಬೆಳ್ಳುಡೆಯನೋಸರಿಸುತಲ್ಲ
 ವಿಭ್ರಮವ ತೋರುತ್ತ ಗಮಿಸುತಿಹಳು.

ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳೈತರಲು ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಹರುಷದಿಂ
ಮಾನಾಕ್ಷಿ ನೋಹದಲಿ ನೋಡುತಿಹಳು.

ನಗೆಗಣ್ಣು ನೋಟದಲಿ ಜೈತ್ರವಧು ಮಿಂಚುಗಳ
ಸುಳಿಸುತಿರೆ ನೋಹದಲಿ ಕರಗದಿಹನು.
ತಿಳಿನೀರ ಕನ್ನಡಿಯನುಷೆಯು ಹರುಷದಿ ತೋರೆ
ಮಿಗಿಲಾದ ಸೊಬಗಿನಲಿ ಮೆರೆಯದಿಹನು.
ಹೊಳೆತೆರೆಗಳರೆದಿರುವ ನೊರೆಯ ಚಂದನವನ್ನು
ಶಶಿಯೆ ಲೇಸಿಸೆ ಬರಲು ಬಾಗದಿಹನು.
ಒಲಿಸಲಾರದೆ ಬನವು ಮಾಗಿಯಲಿ ಹಣ್ಣೆಲೆಯ
ಕಣ್ಣೀರ ಸುರಿಸುತಿರೆ ಸಂತವಿಸನು.

೪

ಕರಿಮುಗಿಲು ಕೂಡುತಿರೆ ಗಗನ ಕೋಪವ ತೋರೆ
ತೆರೆಹುಬ್ಬು ಗಂಟೆಕ್ಕಿ ಮೊರೆಯುತಿಹಳು.
ಕುಡಿಮಿಂಚು ಭಳಲೆಂದು ಮುಗಿಲುಗಳ ಸೀಳುತಿರೆ
ತೆರೆಗಳಲಿ ಧಳಧಳಸಿ ಚಿಮ್ಮುತಿಹಳು.
ಫಳಫಳನೆ ಮಳೆ ಸುರಿಯೆ ದಿಕ್ಕುಗಳು ಕಳವಳಿಸೆ
ಬಂಡೆಗಳನಪ್ಪಳಿಸಿ ಬೊಬ್ಬಿರಿವಳು.
ಶಾಂತನಾದರು ಗಗನ, ಚಂಡಕೋಪವ ಬಿಡದೆ
ಕನಲುತ್ತು ಕೆನ್ನೀರ ಕಾರುತಿಹಳು.

ಮುಗಿಲ ಜಡೆಯನು ಕೆದರಿ ಕನಲಿ ಮಾರುತನೇಳೆ
ಜಗವೆಲ್ಲ ಘೋ ಎನಲು ಮಿಡುಕದಿಹನು.

ದಿಗುತಟಿಗಳೊಡೆಯುತಿರೆ ಬಾಂದಳವು ಬಿರಿಯುತಿರೆ

ಸಿಡಿಲಿನಬ್ಬರದಲ್ಲಿ ನಡುಗದಿಹನು.

ಹಣೆಗಣ್ಣನುರಿಯಂತೆ ಕಾಳ್ಚಿಚ್ಚು ಹೊರಳುತಿರೆ

ಬಾರೆಂದು ಬಾಂದೊರೆಯ ಬೇಡದಿಹನು.

ಜೀವಿಗಳು ಬಲುನರಳೆ ಬೇವಸದಿ ರವಿಯುರುಳೆ

ಕಾಲಚಕ್ರವು ಹೊರಳೆ ಕಳಲದಿಹನು.

೨

ಎಂದು ನಿನ್ನಯ ಗಾನವಾರಂಭಿಸಿತು ಹೇಳು,

ನೀನಾರಿಗೇನೊರೆವೆ ಹೇಮಾವತಿ ?

ಗಂಭೀರತರವೌನವಿಂತಿಹುದು ಹೇಮಗಿರಿ,

ನಿನ್ನಾವ ತತ್ವವನು ಸಾರುತಿಹುದು ?

ಸುಮ್ಮನಿರೆ ನನ್ನಿಂತು ನೀವೇಕೆ ಸೆಳೆಯುವಿರಿ,

ಸೊಗಸ ತೋರುತಲೇಕೆ ತೊಳಲಿಸುವಿರಿ ?

ಆಸ ಮಾಯದ ಬಂಧವೆನ್ನ ಜನ್ಮವ ನಿಮಗೆ

ಬಿಗಿದಿಹುದೋ, ನಾನದನು ಮರೆತಿರುವೆನೆ ?

ಹರಿಯಲೆನ್ನಯ ಕೆಳೆಯು ನಿನ್ನೊಡನೆ ಹೇಮಾವತಿ.

ಗಿರಿವರಾ, ನಿನ್ನೊಂದು ನಿಶ್ಚಲತೆಯಿರಲಿ ನನಗೆ.

ಹರಿವ ನಿಲ್ಲುವ ನಿಮ್ಮ ಪರಿಪರಿಯ ಚಿಲ್ವಿನಿರವು

ಬೆರೆಯುತಾವಗಮೆನ್ನ ಜೀವನದೊಳೊಂದಾಗಲಿ.

ಎ. ಕೆ. ಪುಟ್ಟರಾಮು.

ಹೇಮಾವತಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ

ಹಗಲ ಕಣ್ಣನು ಮುಂಕು ಕವಿಯಿತು,
ಮುಗಿಲ ಬಾಣದ ಬಿರುಸು ಹೆಚ್ಚಿತು,
ನೆಗೆದು ನೋರೆಯನು ಕೀಳುತೋಡಿತು
ಮಲೆಯ ನಾಡಿನ ಹೇಮೆಯು.

ಕರೆಯ ಮಂಟಪದೊಳಗೆ ಕುಳಿತು,
ಬೆರಗುಮಾಡುವ ಪ್ರಕೃತಿಯಂದಿನ
ಇರವ ನೋಡುತ್ತ ಮೂಕರಾದೆವು,
ನಾನು ರಾಮುವು ಇಬ್ಬರೂ.

ಮುಗಿಲಿನಾರ್ಭಟ, ಗಾಳಿಯುಲುಹು,
ಹಗಲ ಕಂಬನಿಯಂತೆ ಸೋನೆಯು,
ನೆಗೆದು ಮೊರೆಯುವ ಹೇಮೆಯುಬ್ಬರ,
ಏನು ಭೀಕರ ಪ್ರಕೃತಿಯು !

ಬಾನ ನೀಲವನಲೆಯೊಳಟ್ಟು,
ತಾನದೊಂದಿಗೆ ಹಾಡಿ ತೂಗಿದ
ಮಾನವತಿ ಮೃದುಗಮನೆ ಹೇಮೆಯೆ
ಕನಲಿ ಮೊರೆವಿ ಹೇಮೆಯು !

ಹಗಲಿನಂದಿನ ರೂಪು ತಂದಿತು
ಬಗೆಗೆ ಸಾವಿನ ಚಿಂತೆಗಳನು,
ನಗೆಯನಣಕಿಸಿ ಸೊಗವ ಜರೆಯುವ,
ಬವಣೆಗೊಳ್ಳುವ, ಭಾವವ.

ಏನು ಸೋಜಿಗ, ಇಂಥ ದಿನದೊಳು,
ಸ್ನಾನಮಾಡಲು ಪುಣ್ಯಕೆಳಸಿ
ಸಾನುರಾಗದಿ ಬಂದ ಬಾಲೆಯ-

ರಸುವ ಹೇಮೆಯು ನುಂಗಲು ?

ಇರಲಿ ರೂಪವು, ಇರಲಿ ಬೆಡಗು,
ಸುರರ ಕನ್ಯೆಯ ಜರೆವ ಕೊರಲು,
ಇರಲಿ ಸ್ವರ್ಗದ ಮೌಘ್ಯ—ಕನ್ಯೆಯು
ಹೊನಲ ಮುನಿಸನು ತಡೆವಳೆ !

—“ ಇರುಳೊಳಿಲ್ಲ ಹಾಡಿ ದಣಿದು
ಕೊರಲು ಕಟ್ಟಿದೆ, ಮೊಗವು ಸೊರಗಿದೆ,
ಬರಿಯ ಭಲವೇಕೆಂದು ಮಿಾವರೆ,
ಸೋನೆಹಗಲೊಳು, ಹೊಳೆಯೊಳು ? ”

ಕೆಳದಿಯರ ಜೊತೆ ಕೂಡಿ ಸರಸದಿ
ಹೊಳೆಯೊಳೆಯುತ ನಲಿನ ಕೌತುಕ-
ಕೆಳಸಿ ತುಡಿಯುವ ಬಾಲೆ ಕೇಳ್ಳಳೆ
ತಾಯಿ ನುಡಿದಾ ಹಿತವನು ?

“ ಬಾರೆ ಕಮಲೆ, ಬಾರೆ ಗೌರಿ,
ಬಾರೆ ಶಾರದೆ, ಪುಣ್ಯದಿನದೊಳು
ಕಾರ ಮುಗಿಲಿನ ಮೊಳಗಿಗಂಜುತ
ಹೊಳೆಗೆ ಹೋಗದೆ ನಿಲ್ಲರೆ ? ”

ಏನು ಸಡಗರ, ಏನು ನಗೆಯು,
ಏನು ಉಲ್ಲಸವವರಿಗಂದು !

ಹೊನಲೊಳಡಗಿದ ಜವನ ನೊಗದೊಳು
ನಗೆಯ ಹರಡುವ ಸರಸವು !

ಅವರ ನೋಡಕೆ, ಆದೊಡಯ್ಯೋ,
ಭುವಿಯೊಳಂದೇ ಚರಮದಿನವು !
ಅವರ ಜೀವದ ಹಣತೆ ಕ್ಷಣದೊಳು
ನಂದಿಹೋಯಿತು ಹೊನಲೊಳು.—

ಹೊಳೆಯ ಮಂಟಪದೊಳಗೆ ಕುಳಿತು
ಹಳೆಯ ನೆನಪನು ಮನಕೆ ತಂದೆನು :
ಹಳುವ ತುಂಬಿದ ಗೋಳ ಹೊಳಲನು,
ಹರಿದ ಕಂಬನಿಕಾಲ್ಮೆಯ,

ಅರ ಗಾನದ ಲಹರಿ ಹೃದಯಕೆ
ತೂರಿ ತೋರಿದ ಆತ್ಮದರಕೆಯ-
ನಾರ ಪ್ರೇಮವು ಪೂರ್ಣಮಾಡಿತೊ,
ಅಂಥ ತಂಗಿಯ ಸಾವನು.

ತಿಳಿವು ಮರಳಿತು, ಮನದ ದುಗುಡವ-
ನಳೆದು ಮರುಕವನೆರೆವ ತೆರದೊಳು
ತಲೆಯ ತಡಹುತ ರಾಮುವಿದ್ದನು—
ನುಡಿದೆನೀಪರಿ ಕೆಳೆಯಗೆ :

“ ಏನು ದಿನವಿದು ಕೆಳೆಯ, ಹೇಮೆಗೆ
ಏನು ಅಬ್ಬರ !—ಇಂಥ ಹಗಲೊಳು
ಹೊನಲೊಳಳಿದಳು ತಂಗಿ ಜಾನಕಿ ;
ತೋರಬಲ್ಲೆಯ ಮಸಣವ ? ”

ಎನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ರಾಮು ಸುಯ್ಯುತ
“ ಚಿನ್ನ, ನೆರೆಯೊಳು ಕಾಣದೆ ”ಂದನು—
ಎನ್ನ ಕಂಬನಿಕೋಡಿ ಬೆರೆಯಿತು
ಮೊರೆವ ಹೇಮೆಯ ತೆರೆಯೊಳು.

ಸಾವು ಸೋಕುವುದೆಲ್ಲರನು, ನಿಜ—
ಸಾವಿಗಂಜುತ ಗೋಳ ಕರೆವುದು
ಸಾವು ಒಯ್ಯುವ ಜೀವಕಲ್ಲವು,
ಹಿಂದೆ ಉಳಿಸುವ ಅರಕೆಗೆ !

ಪಿ. ಟಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್.

ದಂತದ ಬಾಚಣಿಗೆ

೧

ಬಂದಿತು ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರುವ ಸಮಯವು—

ಅಣ್ಣನು ಹೊರಟಹನು.

ಕಂದಿತು ಪ್ರೇಮದ ತಂಗಿಯ ಮುಖವು

ಕಣ್ಣೀರಲಿ ನೆನೆದು.

‘ ಬಿಡು ನನ್ನಮ್ಮಾ, ಅಳದಿರು, ತಿರುಗಿ

ಬರುವೆನು ರಜದಲ್ಲಿ.

ನುಡಿ, ಮೈಸೂರಿನ ಪೇಟೆಯಲೇನನು

ತರುವುದು ನಿನಗಾಗಿ ? ’

ಬಳಿಕರೆಹರುಷದಲೊರೆದಳು ಮೆಲ್ಲನೆ :

“ ದಂತದ ಬಾಚಣಿಗೆ.”—

“ ತಿಳಿಯಿತು ; ಇಷ್ಟೆಯೇ ! ತಂದೇ ತರುವೆನು,

ಚಿಂತಿಸದಿರು ನೀನು.”

೨

ನಗರದ ಬೆಡಗಿನ ಸಡಗರಕಂಜುತ

ಜಾರಿತು ದಿನದಿನಕೆ,

ಸೊಗಸಿಗೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಹುಡುಗನ ಮನದಿಂ-

ದೂರಿನ ಹಂಬಲಿಕೆ.

ಶೃಂಗಾರದಲಿ, ನಡೆನೋಟದಲಿ,
ಕಳೆಯಿತು ಹಣವೆಷ್ಟೋ.
ತಂಗಿಯು ಬಯಸಿದ ಬಡಬಾಚಣಿಗೆ
ಸುಳಿಯದು ಕನಸಿನೊಳೂ.

ದಿನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ
ಸಾರಿತು ಬೇಸಗೆಯು.
ಮನಸಿಲ್ಲದೆಯೇ ಬಂದನು ತರುಣನು
ಊರಿಗೆ ರಜಕೆಂದು.

“ ಅಣ್ಣನು ಬಂದಾ ! ” ಎನ್ನುತ ಬಾಗಿಲ
ಬಳಿ ಕೂಗುವಳಿಲ್ಲ ;
ಚಿಣ್ಣನೆ ನೆಗೆಯುತ್ತ ಓಡುತ್ತ ಬಂದು
ಸೆಳೆದಪ್ಪುವಳಿಲ್ಲ !

ತಂದೆಯ ಬಾಡಿದ ಮುಖವನು ಕಂಡನು
ಹೊಗುತ್ತಲೆ ಮನೆಯೊಳಗೆ.
“ ಬಂದೆಯ, ಸೌಖ್ಯವೆ ? ” ಎನದವನೊಯ್ದನು
ಮಗನನು ಕಿರುಮನೆಗೆ.

ಹಾಸಿಗೆಯಿಡಿಯುತ್ತ ಮಲಗಿದ ತಂಗಿಯ
ನೆರೆಗೈದಲು, ಅವಳ
ಆಸೆಯು ಹೊಮ್ಮುವ ಕುಗ್ಗಿದ ಕಂಗಳು
ಹೊರಳಿದುವಿನೆಡೆಗೆ.

ಕಂದಿದ ಮುಖದಲಿ ಥಟ್ಟನೆ ನಸುನಗೆ-
ಯಡರಿತು, ಪ್ರೇಮದಲಿ
“ ತಂದೆಯ, ಅಣ್ಣಾ ? ” ಎನ್ನುತ ನರಳಿದ
ನುಡಿ ಸೋಕಿತು ಕಿವಿಗೆ.

ಬಿಚ್ಚಿತು ನಗರದ ಬೆಡಗಿನ ಕಟ್ಟು.
ಆಗುದಿಸಿತು ಸುಮತಿ ;
ಎಚ್ಚರಗೊಂಡನು ತರುಣನು ತಂಗಿಯ
ಬೇಗೆಯ ಬೆಳಕಿನಲಿ.

ಕೊರೆಯಿತು ಕಣ್ಣನು ಬಯಕೆಯ ನೋಟವು.
ಮೂಡಿದ ನಸುನಗೆಯು
ಇರಿಯಿತು ಹೃದಯವನೊಡೆಯಿತು ಕಿವಿಯನು
ಬೇಡಿದ ಮಾತೆರಡು.

ಏನನು ಕೊಡುವನು ? ಕಂಬನಿಯುದುರಿತು ;
ಹೊರಡದು ನುಡಿಯೇನೂ.
ಜಾನಕಿ ಅಣ್ಣನ ಕೊರಗನು ತಾಳದೆ
ತಿರುಗಿದಳತ್ತ ಕಡೆ.

“ ಮನ್ನಿಸು ಪಾಪಿಯನೆ ”ಂದನು ಕಡೆಗೆ
ಆಡಗಿದ ಕಂಠದಲಿ—
“ ನಿನ್ನೀ ಬಯಕೆಯ... ಮುಂದಿನ ರಜದಲಿ...
ತಡೆವೆಯ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ? ”

ನವರಾತ್ರಿಯ ಹೊಸ ನೋಟಕ್ಕೆ ಪುರದಲಿ
ತರುಣನು ನಿಲ್ಲದೆಯೆ,
ಸವಿಸುವೆ ತಂಗಿಗೆ ಸೌಖ್ಯವನೆಂದು
ಬರುತಿರುವನು ಮನೆಗೆ.

ಬಾಗಿಲ ಬಳಿಯಲಿ ಮಿಂಚಿತು ತಂಗಿಯ
ಕಳೆಗೂಡಿದ ಮುಖವು.
ಬೇಗನೆ ಬಂದಳು, ಅಣ್ಣನ ಕೈಹಿಡಿ-
ದೇಳೆದಳು, ನುಡಿಸಿದಳು.

ಅಣ್ಣನ ಮೈಯಲಿ ಪ್ರೇಮದ ವಾಹಿನಿ
ಅಲೆಯೇರುತಲಿಹುದು.
ಕಣ್ಣಾಲಿಗಳೊಳು ಹೊಸ ಬೆಳಕೊಂದು
ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಲಿಹುದು.

ಥಟ್ಟನೆ ಜೇಬಿಗೆ ಕೈಯನು ನೀಡಿ
ಹೊರಗೇನನೊ ತೆಗೆದು,
ಇಟ್ಟನು ನಚ್ಚಿನ ತಂಗಿಯ ಕೈಯಲಿ,
ಅರಳುವ ಮುಖದೊಡನೆ.

ಜರುಗಿಸಿ ಸುತ್ತಿದ ಕಾಗದವನು, ಸಂ-
ಜನಿಸಿದ ಕುತುಕದಲಿ
ಹರಿಸಿದಳಾಕಡೆ ಕಣ್ಣನು ಜಾನಕಿ :
ಮಿನುಗಿತು ಬಾಚಣಿಗೆ.

ಕೊಳದಲಿ ಕಲ್ಲಿಸೆದರೆನಿಮಿಷದೊಳೇ
ಕಿರುದರೆ ತಲೆದೋರಿ
ಅಳವಂದದಲಾ ಕೌತುಕಭಾವವು
ಕರಗಿತು ನೋಟದಲಿ.

ಎವೆಯುಕ್ಕದೆಯೇ ತಂಗಿಯನಣ್ಣನು
ಸಲೆ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿಹನು :
ಅವನಾನದಲಿ, ಹಿಂದಿನ ಹಂಬಲು
ಫಲಿಸಿದ ಕುರುಹಿಲ್ಲ !

ಇವನಲಿ, ಮೆಚ್ಚನು ಸಲಿಸುವ ಹಂಬಲು
ದಿನದಿನ ಬೆಳೆದಂತೆ,
ಅವಳಲಿ, ಮುನ್ನಿನ ಬಯಕೆಯ ಹಂಬಲು
ದಿನದಿನಕೆಳೆದಿಹುದು.

ಮೆಚ್ಚಿನ ಕಾಣಿಕೆಯೊಳಗಿಡಿದೊಲುಮೆಯು-
ದೇನೆಂದರಿಯುವಳೆ !
ಬಿಚ್ಚಿದ ಪೊಟ್ಟಣವನು ತಿರುಗಿತ್ತಳು
ಜಾನಕಿ ಅಣ್ಣನಿಗೆ.

“ ಇದು ಇರಲಣ್ಣಾ, ನೀ ಬಳಲಿರುವೆ,
ದಣಿವಾರಲಿ ಮೊದಲು.
ಇದಕ್ಕೇನವಸರ, ಬಾ ಒಳಗೆ” ನ್ನುತ್ತ
ಕಣಿನಾಟದಳೆದೆಗೆ.

ಆಸೆಯ ಪುಸ್ತಕವನು ಕೊಳ್ಳದೆಯೇ
ಮಿಗಿಲಿದ ಹಣದಲ್ಲಿ,
ಈ ಸಲವಾದರು ತಂಗಿಯ ಸಲಿಸಲು
ತೆಗೆದಾ ಬಾಚಣಿಗೆ !

ದೇಹದ ದಣವಿನ ಸನಪ್ಪೆಲ್ಲಿರುವುದು ?
ನುಲಿಯುತ್ತಲಿದೆ ಹೃದಯ,
ಮೋಹದ ತಂಗಿಯ ಕನಿಕರವೇ ತ-
ನ್ನೊಲವನು ದಹಿಸುತ್ತಿದೆ !

ರೋಗದ ಬಾಲೆಯ ಬಯಕೆಯ ಸಲಿಸದ
ಯಾತನೆ ಅಸದಳವೋ,
ಈಗದನ್ನೇ ಸಲಿಸಲು ಅವಳಿರಿಯದ
ಯಾತನೆ ಅಸದಳವೋ ?

ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ.

ಹೀಗಾಯಿತು

ಹಿಮಕರನ ಸೋಂಕಿಗೆ ಮಂದಗಾಮಿನಿ ಯಮುನೆ
ಮುಂದುಮುಂದಕ್ಕೆ ಹರಿಯೆ, ಚಂದಿರನು ಬಾಲೆಯನು
ಕಾಡುವುದು ತರವಲ್ಲವೆಂದರಿತು, ಬಂದಂತೆ
ಹಿಂದಿರುಗಿ ಗಗನದಲಿ ನಿಂದು ನಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿಹನು.
ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಲೆಯೊಡನೆ ಯಮುನೆಯಲಿ ಸಾಗುತ್ತಿಹ
ಒಡೆಯಲಿ ಕುಳಿತಿಹರು ನೆರೆದುಗುವ ಪ್ರೇಮದಲಿ
ತಲ್ಲೀನರಾಗಿರುವ ನವನೀರನೀರೆಯರು.
ಒಡ ನಡಸುವರಿಲ್ಲ—ತೇಲಿ ಹೋಗುತ್ತಲಿಹುದು.
ಹಗಲಿನಲಿ ಮುದ್ದಿಡಲು ಮುನಿಸಾಂತ ರಮಣಿಯೇ
ಜೊನ್ನದಲಿ ರಮಣನನುವಿನದೆ ಮುದ್ದಿಪುದ ತಾ
ಕದ್ದು ನೋಡುವನಂತೆ ಸದ್ದಿಲ್ಲದೈತರುವ-
ನಾ ವಾಯು ವನಸುಮದ ಸೌರಭದೊಳಾಡಿ.

ಸುಖವನೆಳವರೆಯದಲಿ ಕಡಿಯಲೇಬೇಕೆಂಬ
ವಿಧಿಯಾಜ್ಞೆ ಪಾಲಿಸುವ ಯಮದೂತನೆನುವಂತೆ
ಮುಂದಿರುವುದಲ್ಲೊಂದು ಕನಲಿ ಮೊರೆಯುವ ಸುಳಿಯು !
ಆದನರಿವರೆಲ್ಲಿವರು ಸುಖಮಗ್ನರಾಗಿರಲು !

ಏನದೇನದು ! ಬಾಲೆ ನುಡಿದಾರ್ತದನಿಯಹುದು !
ಕ್ಷಣಕಾಲ ತಿಗುರಿಯಂದದಿ ಒಡೆ ತಿರುಗಿದುದು.

ಪ್ರಣಯದಾವರ್ತದಲಿ ಸಿಲುಕಿಪ್ಪ ಪ್ರೇಮಿಗಳು
ನೋರೆಯುವಾ ಗರ್ತದಲಿ ಒರಗಿದರು ಜತೆಯಾಗಿ.
ಮರೆಯಾದುದಾ ಓಡೆ ; ನೋರೆಯೆದ್ದುದಾ ತಲದಿ ;
ನಗುತಿಹನು ಹಿಮಕರನು ; ಜಾರುವಳು ಮೃದುಗಮನೆ.

ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ.

ನನ್ನ ವಾಣಿಗೆ

ಏತಕಿಂತು ಬಿನ್ನಳಾದೆ,

ನನ್ನ ವಾಣಿಯೆ ?

ಗಾನವೆಲ್ಲ ಬರಿಯ ಗೋಳು,

ದೀನರಾಗದಲ್ಲ ನುಡಿವೆ.

ಕುಸಿಯಿತೇಕೆ ನಿನ್ನ ಕೊರಳು ?

ಮುಸುಕಿತೇಕೆ ನಿನಗೆ ಕೊರಗು ?

ನನ್ನ ವಾಣಿಯೆ !

ಸುಖದ ಹೆಸರೆ ತಿಳಿಯದೇನು,

ನನ್ನ ವಾಣಿಯೆ ?

ನಲಿದು ನಕ್ಕು ಮೆರೆಯಲೊಲ್ಲೆ,

ಗೆಲವುಗೂಡಿ ಹಾಡಲೊಲ್ಲೆ !

ಖುಲ್ಲಸದಲಿ ಮುಗಿವ ಕಥೆಯೆ

ಇಲ್ಲವೇನು ಧರಣಿಯೊಳಗೆ ?

ನನ್ನ ವಾಣಿಯೆ !

ಅಳುವ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಿತೇಕೆ,

ನನ್ನ ವಾಣಿಯೆ ?

ಹೃದಯದಳಲು, ನೋವು, ಸಾವು,—

ಇದನೆ ಹುಡುಕಿ ಹಾಡುಗರೆವೆ.

ಕೊರತೆಯಲ್ಲೆ ನಿನಗೆ ರುಚಿಯೆ ?
ಹರುಷವೇನು ನಿನಗೆ ಹಗೆಯೆ ?
ನನ್ನ ವಾಣಿಯೆ !

ಇನಿಸು ಕಣ್ಣು ನೀರನೊರಸು,
ನನ್ನ ವಾಣಿಯೆ !
ಮುಖದೊಳೊಮ್ಮೆ ನಗೆಯ ತಾಳು,
ಸುಖದ ಹಾಡನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳು.
ಬಳಿಕ—ನಿನಗೆ ಕಾದುಕೊಂಡೆ
ಇಳೆಯೊಳಿರುವುದಲ್ಲ ಗೋಳು !
ನನ್ನ ವಾಣಿಯೆ !

೩೬. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ.

ವಚನಬ್ರಹ್ಮ

ನಿನ್ನೆಯ ಮೊನ್ನೆಯ ಹುಡುಗರೊ ನಾವು ;
ನಮಗೇತಕೆ ಹೇಳಜ್ಜರ ಸಾವು !
ಜನನವು, ಜೀವವು, ಮರಣಗಳಂತೆ !
ಏತಕೆ ನಮಗಾ ತತ್ತ್ವದ ಕಂತೆ ?
ಬಾಲ್ಯದ ತೋಯತರಂಗದ ಮೇಲೆ
ತೇಲುತ ನಗುವುದೆ ನಮ್ಮಯ ಲೀಲೆ.
ನಿನ್ನೆಯ ಮೊನ್ನೆಯ ಹುಡುಗರೊ ನಾವು ;
ನಮಗೇತಕೆ ಹೇಳಜ್ಜರ ಸಾವು !

ನಶ್ವರ ! ನಶ್ವರವೆಂದವರಾರೊ ?
ಇಲ್ಲದುದನು ನಿನಗೊರೆದವರಾರೊ ?
ಎಲ್ಲವನುಳುವುದೆ ಅದರೆ ಮುಕ್ತಿ
ಎಲ್ಲವನಪ್ಪುವುದರೊಳಿದೆ ಶಕ್ತಿ.
ಶಕ್ತಿಯ ಮಾರುವುದೇನೋ ಮುಕ್ತಿ ?
ಬಿಡು, ಅದು ಕೈಲಾಗದರ ಕುಯುಕ್ತಿ !
ನಿನ್ನೆಯ ಮೊನ್ನೆಯ ಹುಡುಗರೊ ನಾವು ;
ನಮಗೇತಕೆ ಹೇಳಜ್ಜರ ಸಾವು !

ರವಿ ನಶ್ವರವನು ನೆನೆವನೆ ? ಹೇಳು !
ಶಶಿ ಶಾಶ್ವತವನು ನೆನೆವನೆ ? ಹೇಳು !
ಕನಸಿನ ಮುಕ್ತಿಯ ಪಡೆಯುವೆವೆಂದೂ
ಕೆಲಸವ ಬಿಡುವರೆ ದಿನಮಣಿಇಂದು ?

ಏಳಿದ್ದೇಳೋ, ಓ ಸೋಮಾರಿ !
ವಚನಬ್ರಹ್ಮವು ' ಮುಕ್ತಿ 'ಗೆ ಮಾರಿ !
ನಿನ್ನೆಯ ಮೊನ್ನೆಯ ಹುಡುಗರೊ ನಾವು ;
ನಮಗೇತಕೆ ಹೇಳಜ್ಜರ ಸಾವು !

ಕೆ. ಎ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ.

ಗೊಲ್ಲನ ಬಾಳು

‘ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಿ ಬೃಂದಾವನದಲಿ
ಸಿನ್ನನು ಗೊಲ್ಲನ ಮಾಡುವೆನು.’
ಎಂದೀ ವರವನು ವಿಧಿಯೆನಗಿತ್ತರೆ
ಇಂದೇ ಸಾಯಲು ಬಯಸುವೆನು !

ಬೃಂದಾವನದೊಳು ಗೊಲ್ಲನ ಮಾಡಲು
ಗೋವುಗಳನು ನಾ ಕಾಯುವೆನು ;
ಮುರಳಿಯನೊಡುತ ಆಲದ ನೆರಳಲಿ
ಬನಗಳ ಗೀತವ ಹಾಡುವೆನು.

ಪಂಡಿತ ಕವಿಗಳು ವ್ಯಾಕರಣದ ಬಲ್-
ಬಲೆಯಲಿ ಬಿಗಿದಿಹ ಕವಿತೆಗಳ,
ಜನರಿಗೆ ತಿಳಿಯದ ಸಕ್ಕದನುಡಿಯಲಿ
ಸೆರೆಯಾಗಿರುವಾ ಗೀತೆಗಳ—

ಇವುಗಳನೋದಿ, ನನ್ನೀ ಜನ್ಮವು
ಸಂಸ್ಕೃತವಾಗಿದೆ ಹೇ ದೇವ !
ಜೀವನೆ ಇಲ್ಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇತಕೆ ?
ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ನಿಜಜೀವ.

ಗೊಲ್ಲರು ಊದುವ ಕೊಳಲಿನ ದನಿಯಲಿ
ಜೀವವು ನಲಿನಲಿದಾಡುವುದು !
ದನಗಳ ಬಾಯಿಯು ‘ ಅಂಬಾ ಅಂಬಾ’
ಎಂಬಾ ಗೀತೆಯೊಳಲೆಯುವುದು !

ದನಗಳ ಕಾದು, ಹಾಲನು ಕುಡಿದು,
ಕಂಬಳಿಯಲಿ ನಾ ಮಲಗುವೆನು ;
ನೀಲಿಯ ನಭವೇ ಮನೆಯಾಗಿರುವುದು :
ಹಾಡುವ ಹಕ್ಕಿಯ ಕೇಳುವೆನು.

‘ ಮುಂದಿನ ಜನ್ಮದಿ ಬೃಂದಾವನದಲಿ
ನಿನ್ನನು ಗೊಲ್ಲನ ಮಾಡುವೆನು.’
ಎಂದೀ ವರವನು ವಿಧಿಯೆನಗಿತ್ತರೆ
ಇಂದೇ ಸಾಯಲು ಬಯಸುವೆನು !

ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿ.

ಲಲಿತಾದ್ರಿ

ತಿರೆಯ ಹೋರಾಟದಲಿ
ಬಗೆ ಕದಡಿ ಕಂಗೆಡಲು,
ನೇಹಿಗನೆ, ಬಾ, ಇಲ್ಲಿ
ಶಾಂತಿಯಿಹುದು !

ತಂಬೆಲರ ತೀಟವಿದೆ
ಬಳಲಿಕೆಯ ಪರಿಹರಿಸೆ ;
ಮೋಹಿಸಲು ಕಂಗಳನು
ಪರಮಸೌಂದರ್ಯವಿದೆ ;
ಜೀವನನು ಸಂತವಿಸೆ
ದೇವಸಾನ್ನಿಧ್ಯವಿದೆ !
ಸೋದರನೆ, ಬಾ, ಇಲ್ಲಿ ;
ಧನ್ಯನಾಗುವೆ ಇಲ್ಲಿ ;
ಪುಣ್ಯನಾಗುವೆ ಇಲ್ಲಿ ;
ಪೂರ್ಣನಾಗುವೆ ಇಲ್ಲಿ,
ಚೆಟ್ಟಿದಲ್ಲಿ.

ಬೆಂಗದಿರ ಮುಳುಗುತಿರೆ
ಬೈಗುಗೆಂಪಳಿಯುತಿರೆ,
ಮುಚ್ಚಂಜೆ ಮುಸುಗುತಿರೆ,
ಕತ್ತಲೆಯು ಕವಿದು ಬರೆ
ಪಯಣಿಗನೆ, ಬಾ, ಇಲ್ಲಿ

ನಿಂತು ನೋಡು !
 ಮೂಡಲನು, ಪಡುವಲನು,
 ತೆಂಕಲನು, ಬಡಗಲನು,
 ಗಗನವನು, ಭೂಮಿಯನು,
 ಮನದಣಿಯೆ, ಕಣ್ ತಣಿಯೆ,
 ಎದೆಯರಳಿ ಮೈಮರೆಯೆ,
 ತೂಣಗೊಂಡವನಂತೆ
 ನಿಂತು ನೋಡು !

ಕಂಬನಿಗಳಿಳಿಯುತಿರೆ,
 ಮೈನವಿರು ನಿಮಿರುತಿರೆ,
 ಎದೆಯಲರು ಅರಳುತಿರೆ,
 ಮೇಣಂತರಂಗದಲಿ
 ಹೊಸ ಬೆಳಕು ಮೂಡಿಬರೆ,
 ಬಣ್ಣನೆಗೆ ಬಾರದಿಹ
 ಚೆಲುವನವಲೋಕಿಸಲು
 ಮಾತು ಮೈದೆಗೆಯುತಿರೆ,
 ಬಾಳೆಲ್ಲ ಹಿಗ್ಗಿ ಬರೆ,
 ದೇಹಪಂಜರದಲ್ಲಿ
 ಜೀವ ಹೋರಾಡುತಿರೆ,
 ಬಾ ಇಲ್ಲಿ, ನೇಹಗನೆ,
 ಮೌನದಲಿ ಮಮತೆಯಲಿ
 ನಿಂತು ನೋಡು !

ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ
 ಪೂರ್ವದಿಗ್ಗೇತದಲ್ಲಿ,
 ದೂರ, ಬಹುದೂರದಲ್ಲಿ
 ಮುಬ್ಬಿನ ದಿಗಂತದಲ್ಲಿ,
 ದುಂಡಾಗಿ, ಕೆಂಪಾಗಿ,
 ಸುಂದರಸುಧಾಕರನು
 ಮೂಡಿ ಮೇಲೇಳುತ್ತಿರೆ,
 ಸುತ್ತಲಿಹ ಬಯಲುಗಳ
 ಹಸುರಾದ ಹೊಲಗಳನು
 ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮೆರೆಯುತ್ತಿಹ
 ಬಿತ್ತರದ ಜಲಗಳನು
 ಕೌಮುದಿಯು ಮುತ್ತುತ್ತಿರೆ,
 ಚಂದ್ರಿಕೆಯು ಬೆಳಗುತ್ತಿರೆ,
 ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳೆಸೆಯುತ್ತಿರೆ,
 ಮೌನ ಮಿತಿಮೀರುತ್ತಿರೆ,
 ಧ್ಯಾನ ಬಗೆವುಗುತಲಿರೆ,
 ನಿಂತಿಲ್ಲ, ನೇಹಿಗನೆ,
 ಚೆಲುವ ನೋಡು !

ತಾರೆಗಳ ದಿಬ್ಬಣವು
 ಗಗನದಿಂದೈತಂದು
 ಬೆಟ್ಟದುದಿಯಲಿ ತಳುವಿ,
 ಸೋಪಾನಗಳನಿಳಿದು
 ತಪ್ಪಲಲಿ ಮೇಳವಿಸಿ

ಕವಿದು ಕಿಕ್ಕಿರಿದಂತೆ,
 ಬುವಿ ಬೆಸಲೆಯಾದಂತೆ,
 ಚುಕ್ಕಿಗಳ ತಿಂತಿಣಿಯ
 ತೆಕ್ಕನೆಯೆ ಪತ್ತಂತೆ,
 ಸಗ್ಗ ನೆಲಕಿಳಿದಂತೆ,
 ಬಾನಿಳಿಗೆ ಬಿದ್ದಂತೆ,
 ನೂರಾರು ದೀಪಗಳು,
 ಮಿಣುಕುತಿಹ ಸೊಡರುಗಳು,
 ಸಾಲಾಗಿ, ಡೊಂಕಾಗಿ,
 ಗುಡಿಗಟ್ಟಿ, ಕೊಂಕಾಗಿ,
 ಗೊಂಚಲಲಿ ಗುಂಪಾಗಿ,
 ತೆಕ್ಕನೆಯೆ ಹುಟ್ಟಿಬರೆ,
 ಪತ್ತನದಿ ಮಿಂಚಿಬರೆ,
 ಬೆರಗಾಗಿ, ಮರುಳಾಗಿ,
 ಬಾ ನೋಡು, ನಿಂತಿಲ್ಲಿ
 ಮೂಕನಾಗಿ !

ತಾರೆಗಳ ತವರೂರು
 ಸಿಂಗರದ ಮೈಸೂರು !
 ಕನ್ನಡದ ಕುಶಲತೆಗೆ,
 ಕನ್ನಡದ ರಸಿಕತೆಗೆ,
 ಕನ್ನಡದ ನಿಪುಣತೆಗೆ,
 ಕನ್ನಡಿಯು ಮೈಸೂರು !

ಕನ್ನಡಿಗರೆದೆಯರಿಯೆ,
 ಕನ್ನಡಿಗರೊಲವರಿಯೆ,
 ಕನ್ನಡಿಗರಿಂಪರಿಯೆ,
 ಸೋದರನೆ, ನೇಹಿಗನೆ,
 ಲಲಿತ ಲಲಿತಾದ್ರಿಯಲಿ
 ನಿಂತು ನೋಡು !

ಕಬ್ಬಗಳ ಕಟ್ಟುವೊಡೆ
 ಕಬ್ಬಿಗನೆ, ಚಾ ಇಲ್ಲಿ ;
 ಗಾನವನು ಹಾಡುವೊಡೆ
 ಗಾಯಕನೆ, ಬಾ ಇಲ್ಲಿ ;
 ಬೀಣೆಯನು ಮಿಡಿಯುವೊಡೆ
 ಬಾ ಇಲ್ಲಿ ವೈಣಿಕನೆ ;
 ಧ್ಯಾನವನು ಮಾಡುವೊಡೆ
 ಬಾ ಇಲ್ಲಿ ತಾಪಸನೆ ;
 ಬಣ್ಣದಲಿ ಭಾವಗಳ
 ಬಣ್ಣವೊಡೆ ಬಾ ಇಲ್ಲಿ
 ವರ್ಣಶಿಲ್ಪಿ !
 ದೇಗುಲವು ಭಕ್ತರಿಗೆ,
 ಉಪವನವು ರಸಿಕರಿಗೆ,
 ಲೌಕಿಕರಿಗಿದು ಸಗ್ಗ,
 ವೈದಿಕರಿಗಿದು ಮುಕ್ತಿ,
 ಲಲಿತಗಿರಿಯು !

ಕೆ. ಎ. ಕಟ್ಟಪ್ಪ.

ರಂಗವಲ್ಲಿ

ಮಾಗಿ ಬಂದು, ಗಿರಿಗೆ ಹಗಲು
ಹಿತದ ಬಿಸಿಲ ಹೊದಿಸಿದಂದು,
ಹಸುಳೆಗೂಡಿ ಬೆಟ್ಟತುದಿಯ
ಗುಡಿಗೆ ನಡೆದೆನು.
ಬಾಲ ಕೊಳಕೆ ಕಲ್ಲನೆಸೆದು
ಸುಳಿಯ ರಚಿಸಿ ನಲಿವ ತೆರದಿ,
ಹಗಲ ಮೌನಕೆಸಯುತಿತ್ತು
ಪಾಡ ಹಕ್ಕಿಯು.

ಗಿರಿಯ ತುದಿಯ ಗುಡಿಯ ಸೇರಿ
ಹಸುಳೆಗೂಡಿ ನಿಂತೆನಂದು
ಮಂದಿಯೊಬ್ಬರಿಲ್ಲವಲ್ಲಿ
ಮೌನವಾತು.
ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಮೂಡಿ
ಮನದೊಳುಚ್ಚ ಭಾವ ಹೂಡೆ,
ಗುಡಿಯನೊಂದು ಬಳಸು ಬಂದು
ಒಳಗೆ ಹೊಕ್ಕೆನು.

ಅಲ್ಲಿ ವೇದಘೋಷವಿಲ್ಲ,
ತಮಿಳುಪದ್ಯವೊರೆವರಿಲ್ಲ.

‘ ಮಾನ ಸಲಿಸಲಿಲ್ಲ ’ವೆಂಬ

ಜಗಳವಿಲ್ಲವು.

ಇರವಿನಳಲನೆಲ್ಲ ಮರೆಸಿ,

ಮನಕಡೊಂದು ತಂಪನೀವ

ದಿವ್ಯಶಾಂತಿಯೆಂದು ಕಂಡೆ

ಗಿರಿಯ ಗುಡಿಯೊಳು.

ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ಹೊಸಿಲ ಮುಂದೆ

ಭಕ್ತಿನವ್ವನಾಗಿ ಸಂತೆ ;

ಹಸುಳೆ ನನ್ನ ಸರಗ ಜಗ್ಗಿ

ಬೆರಲ ತೋರಿತು—

ಅಲ್ಲಿ ಮಸಕುಬೆಳಕಿನೊಳಗೆ

ಬಾಗಿಡೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ ಕಂಡೆ :

ಹಣ್ಣು ಹಣ್ಣು ಮುದುಕಿಯಲ್ಲಿ !

ಬೆಟ್ಟತುದಿಯೊಳು !

ಮುದುಕಿಯುಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆ ಚಿಂದಿ,

ನರೆತ ಹೆರಳು, ಸುಕ್ಕುಮೋರೆ,

ಮುಪ್ಪು ತನ್ನ ಮುದ್ರೆಯೊತ್ತಿ-

ದಂಗವವಳದು.

ಆದರವಳ ಕಂಗಳೆರಡು

ಜರೆಯನಣಕಿಸುತ್ತ ಹೊಳೆದು

ಮುಖಕೆ ಕೊಡುತಲಿದ್ದು ವೊಂದು
ಬಗೆಯ ತೀವಿಯು.

ಬೆಟ್ಟಹತ್ತಿ ಬಂದಳೆಂತು ?
ಚಿಂದಿಯುಟ್ಟ ತೀರ ಬಡವೆ
ಮಲೆಯ ನಾರಸಿಂಹಗೀವ
ಛಾವ ಕಾಣಿಕೆ ?
' ಎಲ್ಲರಿದೆಯ ಹೊಗುವ ದೇವ
ಹೊನ್ನುಹಣ್ಣೊಳಳೆಯನೊಲವ.'
ಎನ್ನುವರಿವು ಆಕೆಗಿತ್ತೆ?—
ಎನಗೆ ತಿಳಿಯದು.

ಸರಗಿನಿಂದ ನೆಲವ ಗುಡಿಸಿ
ಮಡಿಲೊಳಿಟ್ಟು ಮುಚ್ಚಿ ತಂದ
ರಂಗವಲ್ಲಿಯಿಂದ ಹಸೆಯ
ಮುದುಕಿ ಬರೆದಳು—
ಮೊದಲು ನೂರು ದಳದ ಪದ್ಮ,
ಅದರ ಸುತ್ತ ಬಳ್ಳಿಹೆಣಿಗೆ,
ಬಳ್ಳಿಯೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪಕ್ಷಿ-
ಯುಗದ ಬೇಟೆವು.

ಇಂತು ತನ್ನ ಮನಕೆ ಚೆಲುವು
ಹೊಳೆಯುವಂತೆ ರೂಪುಗೊಡುತ

ಹಸೆಯ ಬರೆಯುತಿರವ ಮರೆತ-

ಇಂದು ಮುದುಕಿಯು.

ಅವಳ ಕಲೆಗೆ ಮುಗ್ಧನಾದೆ.

ಒಂದು ಡೊಂಕುಗೆರೆಯನಳೆಯ-

ದವಳ ಕೈಯ ಚಳಕವೆನ್ನ

ಬೆರಗುಮಾಡಿತು !

ಹಣ್ಣುಮುದುಕಿ, ತೀರ ಬಡವೆ,

'ಅಯ್ಯೋ' ಎಂಬರಿಲ್ಲವೇನೋ

ಮಲೆಯ ನಾರಸಿಂಹದೇವ-

ನೊಬ್ಬನಲ್ಲದೆ !

ಅವನು ಮೆಚ್ಚಲೆಂದು, ತನ್ನ

ಮುಪ್ಪಿನಳಲ ಮೂಲೆಗೊತ್ತಿ

ಬೆಟ್ಟವೇರಿ ಹಸೆಯ ಬರೆವ

ಭಕ್ತಿ ಎಂಥದು !

ತೆರೆಯ ತೆಗೆಸಿ, ಹಣ್ಣುಕಾಯ

ಪೂಜೆ ಸಲಿಸಿ, ನೋಡರು ಬೆಳಗ-

ಲವನ ಕಂಡೆ—ಹಸುಳೆಯಿತ್ತ

ಕಡೆಯೆ ತಿರುಗದು.

ಮುದುಕಿ ಬರೆವ ಹಸೆಯ ಮೇಲೆ

ಅದರ ಮನವು, ನಟ್ಟ ನೋಟ,

ದೇವಗೊಲಿದು ಕೈಯ ಮುಗಿಯು-
ವರಿವೆ ಇಲ್ಲವು.

“ ಕಿಟ್ಟು, ನೋಡು, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ
ಹೊಳೆವ ಹೊನ್ನರನ್ನದೊಡನೆ,
ದೇವರುಟ್ಟು ಸರಿಗೆ ಪಂಚೆ,
ಕೊರಲ ಪದಕವ ;
ಮಲೆಯ ದೇವರೆಷ್ಟು ಜಿಲುವು ! ”
ಹಸುಳೆ ನೋಡದಿತ್ತು ! ಅದಕೆ
ದೇವನಲ್ಲ—ಮುದುಕಿ ಬರೆವ .
ಹಸೆಯೆ—ಸೋಜಿಗ !

ಅದರ ನಡತೆ ಹೊಳೆಸಿತಂದು
ಮನಕದೊಂದು ಹೊಸದು ನಿಜವ :
ದೇವನಲ್ಲ—ಬರಿಯ ಬೊಂಬೆ !—
ಹಸೆಯೆ ಸೋಜಿಗ !
ಭಕ್ತಿಮೂರ್ತಿ ಮುದುಕಿಯೊಮ್ಮೆ,
ದೇವನೊಮ್ಮೆ ನೋಡುತ್ತದೆ :
ದೇವ ಬೊಂಬೆ, ಪೂಜೆ ಆಟ,
ಭಕ್ತಿ ಸೋಜಿಗ !

ದೇವನಿರವು ದಿಟವೋ, ಸಟಿಯೋ—
‘ ಹೆರರು ತಿಳಿಯದಿರಿತಗಳನು,

ಹದಾಗಿ ಇರುವ ಪಾಪಗಳನು,
ಗುಟ್ಟನೆಲ್ಲವ,
ಎದೆಯ ಹೊಗುತಲೆಲ್ಲ ತಿಳಿದು
ಸಂತವಿಡುವನೊಬ್ಬನುಂಟು.'
ಎನ್ನುವಚಲಭಕ್ತಿ ದಿಟವು,
ಮತ್ತು ಸೋಜಿಗ !

ಮುದುಕಿ ಇಹವ ಬಿಟ್ಟಳೇನೊ,
ಮಲೆಯ ದೇವ ಮೆಚ್ಚ ಲೆಂದು
ಇನ್ನು ಹಸೆಯ ಬರೆಯಳೇನೊ
ಗಿರಿಯ ಗುಡಿಯೊಳು.
ಅದರವನನೊಲಿಸುವುದನೆ
ಬಾಳೆನೊಂದೆ ಗುರಿಯ ಮಾಡಿ-
ದವಳ ನೆನಪು ಎಂದು ಮನಕೆ
ತಂಪನೀವುದು.

ಪಿ. ಟಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್.

ದೀನಗಿಂತ ದೇವ ಬಡವ

ಹರಿಗೆ ಎಂದು ಗುಡಿಯನ್ನೊಂದ
ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವೆಯಾ ?
ಹರಿಯ ಒಲುಮೆಪಡೆದು ಪುಣ್ಯ
ಗಳಿಸುತ್ತಿರುವೆಯಾ ?

ಹುಚ್ಚ ನೀನು, ಹಳ್ಳಿಗೋಡು ;
ದೀನಜನರ ಪಾಡ ನೋಡು ;
ಇರಲು ಗುಡಿಲು ಇಲ್ಲವಲ್ಲ !
ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬ ಅನ್ನವಿಲ್ಲ !
ಹರಿಗೆ ಎಂದು ಗುಡಿಯನ್ನೊಂದ
ಕಟ್ಟುತ್ತಿರುವೆಯಾ !

ಹರಿಯ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು
ಮರೆತುಬಿಟ್ಟೆಯಾ ?
ಜಗಕೆ ಗೋಡೆಹಾಕಿ ಗುಡಿಯ
ಕಟ್ಟಬಲ್ಲೆಯಾ ?
ದೀನಗೊಂದು ಗೂಡು ಸಾಕು ;
ದೇವಗೊಂದು ವಿಶ್ವ ಬೇಕು ;
ಮಣ್ಣು ಹುಲ್ಲು ಸಣ್ಣ ಗೂಡು—
ಬಡವಗದುವೆ ಸಿರಿಯ ಬೀಡು.

ಹರಿಗೆ ಂದು ಗುಡಿಯನೊಂದ
ಕಟ್ಟುತಿರುವೆಯಾ ?
ದೀನಗಿಂತ ದೇವ ಬಡವ-
ನೊಂದು ಬಗಿದೆಯಾ ?

ದಿನಕರ ದೇಸಾಯಿ.

ಪ್ರಶ್ನೆ

ಅದ್ಭುತಕಾರ್ಯವ ಮಾಡುವರು

ಅದ್ಭುತರೂಪನ ನೋಡಿಹರೆ ?

ಸುಂದರಚಿತ್ರವ ಬರೆಯುವರು

ಸುಂದರಮೂರ್ತಿಯ ಕಾಣುವರೆ ?

ಎಲ್ಲವ ಸಡೆಯಲು ಬೇಡುವರು

ಎಲ್ಲರಿಗಂತೆಯೇ ನೀಡುವರೆ ?

ಎಲ್ಲರು ಒಂದೆಂದಾಡುವರು

ಎರಡೊಂದಾಗಿಸಲಳುತ್ತಿಹರೆ ?

ಧರ್ಮದ ಪೀಠವನೇರುವರು

ಧರ್ಮಾಧೀಶನ ನೆನೆಯುವರೆ ?

ಗುಡಿಯಲಿ ದೇವನ ನೋಡುವರು

ಎದೆಯಲಿ ಅವನನು ನೋಡುವರೆ ?

ಟಿ. ಕೆ. ಸೀತಾರಾಮ ಜೋಯಿಸ್.

ನಂಜುಂಡ

ಜಗದ ಜೀವಿಗಳೆಲ್ಲ ಸಿತ್ಯಜೀವನಕೆಳಸಿ

ಕಡಲ ಕಡೆದರು ; ಕಡೆದು ಕಡೆದು ಬಳಲಿದರು.

ಕಡೆವಂದು ನಂಜುದಿಸಿ ಜಗವ ನುಂಗಲು ಬಯಸಿ

ಮಿಗುತ ಹರಡಲು ಜೀವಕೋಟಿಯಂಜಿದುದು

ಅಂಜಿ ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಿರಲು, ವಿಪ್ರೇಶ, ನೀನಂದ,

ಮರುಕದಲಿ ಸಂಕಟವ ಪರಿಹರಿಸಲೆಳಸಿ,

ಕರೆಕರೆದು ಕೈನೀಡಿ ಕುಡಿಕುಡಿದು ನಂಜು

ನಂಜುಂಡನೆಂಬೊಂದು ಹಿರಿಯ ಬಿರುದಾಂತೆ.

ನಾನೆ ನಂಜಿನ ಗೂಡು, ನನ್ನಲ್ಲಿ ನೀ ಬಂದ.

ಸನ್ನಿಧಿಯ ಮಾಡು. ನನ್ನೆದೆಯ ತುಂಬಿ

ನಂಜುಂಡು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಂಜುಂಡನಾಗ.

ಅಂಜಿರುವೆನಂಜಿರುವೆನೊಲಿದೆನ್ನ ಸಲಹು.

೨೨. ಗುಂಡಪ್ಪ.

ಕವಿ-ಕವನಗಳ ನೂಚಿಕೆ

ಪುಟ

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಬಿ.—

ಬೈಗು	೧
------	----	----	----	---

ಗುಂಡಪ್ಪ, ಎಲ್.—

ನಂಜುಂಡ	೭೪
--------	----	----	----	----

ದೇಸಾಯಿ, ದಿನಕರ್—

ಅಂಜಿಯವನು	೩೩
----------	----	----	----	----

ಗೊಲ್ಲನ ಬಾಳು	೫೮
-------------	----	----	----	----

ದೀನಗಿಂತ ದೇವ ಬಡವ	೭೧
-----------------	----	----	----	----

ಭಿಕ್ಷು ಕರು	೧೪
------------	----	----	----	----

ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, ಪಿ. ಟಿ.—

ಕಳೆದ ಕಿರಿಯತನ	೧೦
--------------	----	----	----	----

ರಂಗವಲ್ಲಿ	೬೫
----------	----	----	----	----

ಹೇಮಾವತಿಯ ತೀರದಲ್ಲಿ	೪೨
-------------------	----	----	----	----

ನಾರಾಯಣಶಾಸ್ತ್ರಿ, ಎಫ್. ಎಸ್.—

ಜೀವನದ ತಿರುಳು	೧೮
--------------	----	----	----	----

ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಕೆ. ವಿ.—

ತಾರೆಗಳು	೩
---------	----	----	----	---

ನೆರೆ	೨೦
------	----	----	----	----

ಮಾಗಿ ಬರುತ್ತಿದೆ	೨೬
----------------	----	----	----	----

ಮುಂಗಾರು	೩೫
---------	----	----	----	----

ಲಲಿತಾದ್ರಿ	೬೦
-----------	----	----	----	----

ವಚನಬ್ರಹ್ಮ	೫೬
-----------	----	----	----	----

ಹಂಪೆಯ ಭೀಮ	೩೧
-----------	----	----	----	----

ಪುಟ್ಟರಾಮು, ಎ. ಕೆ.—

ಹೇಮಾವತಿ—ಹೇಮಗಿರಿ .. ೨೮

ರಾಜರತ್ನಂ, ಜಿ. ಪಿ.—

ಝರಿ ೨೫

ಬಿಳಿಮುಗಿಲು ೮

ಹೀಗಾಯಿತು ೫೨

ಲಕ್ಷ್ಮೀಪ್ರಸಾದರಾಯಣರಾವ್, ಎಂ. ಎಫ್.—

ಹಣ್ಣೆಲೆಗೆ ೨೯

ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ, ತೀ. ನಂ.—

ದಂತದ ಬಾಚಣಿಗೆ ೪೬

ನನ್ನ ವಾಣಿಗೆ ೫೪

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕುಲ ೨೦

ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ .. ೧೬

ಸೀತಾರಾಮಜೋಯಿಸ್, ಟಿ. ಕೆ.—

ಪ್ರಶ್ನೆ ೭೩

ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ, ಎಂ. ವಿ.—

ಚಿಟ್ಟೆ ೫

ಬೀದಿಯೊಳಗಲೆಯುತಿಹಳಾರಿವಳು .. ೧೨

